

Vlaams
Parlement

vergadering **C260**
zittingsjaar 2014-2015

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 4 juni 2015

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de rechtspositieregeling voor het personeel van de gesubsidieerde vrije hogescholen – 2291 (2014-2015)	3
VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het Nationaal Waarborgfonds – 2164 (2014-2015)	4
VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de complete schooldag – 2155 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van Kathleen Helsen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over Brede Scholen – 2162 (2014-2015)	8
VRAAG OM UITLEG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de inzet van ICT-coördinatoren in het onderwijs – 2090 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de opheffing van de I-linedienst van Proximus – 2091 (2014-2015)	15
VRAAG OM UITLEG van Tom Van Grieken aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de uitstroom van leerkrachten in een grootstedelijke context ten gevolge van multiculturele klassen – 2128 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over sociale stages voor studenten uit de lerarenopleiding – 2169 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van Kathleen Helsen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de versterking en hervorming van de lerarenopleiding – 2171 (2014-2015)	20
VRAAG OM UITLEG van Kathleen Helsen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het volwassenenonderwijs – 2170 (2014-2015)	30
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de gelijkwaardigheid van het niveau van een diploma hoger onderwijs in de Benelux en het afsluiten van het Damesakkoord – 2271 (2014-2015)	33

**VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de rechtspositieregeling voor het personeel van de gesubsidieerde vrije hogescholen
– 2291 (2014-2015)**

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer (CD&V): Collega's, sinds 1994 geldt de huidige decreetale rechtspositieregeling voor het personeel van onze hogescholen. In tegenstelling tot het leerplichtonderwijs is toen geopteerd voor één rechtspositieregelgeving, ongeacht de juridische aard van de besturen van de betrokken instellingen.

Onder meer in een recent artikel in Forum, van de hand van de heer Jan-Baptist De Smet, met als titel 'Bij het huidig mutisme en immobilisme heeft niemand baat', dat ik u zeker kan aanbevelen, komt de al langer levende vraag aan bod of daarmee de best mogelijke keuze is gemaakt. De auteur stelt dat enkele recente en divergente gerechtelijke uitspraken bewijzen dat de gemaakte keuze wellicht niet de meest evidente was en tot vandaag aanleiding geeft tot rechtsonzekerheid. Cruciaal daarbij is of de inwerkingtreding van hun rechtspositieregeling de personeelsleden van de gesubsidieerde vrije hogescholen al dan niet volledig onttrokken heeft aan het toepassingsgebied van de Arbeidsovereenkomstenwet van 1978.

Zonder dieper te willen ingaan op de casussen die in het genoemde artikel aan bod komen, wil ik bij deze vraag om uitleg stilstaan bij de slotoverweging die erin voorkomt, en ik citeer: "In ieder geval hebben de feitenrechters aangetoond dat de decreetgever dringend duidelijkheid moet verschaffen over wat hij met de rechtspositieregeling van het personeel van de gesubsidieerde vrije hogeschoolinstellingen precies voor ogen heeft: een rechtspositie die neigt naar een publiekrechtelijk statuut of een rechtspositie die maximaal recht doet aan de contractuele rechtsverhouding?"

Minister, heeft het pleidooi om duidelijkheid te creëren over de rechtspositie van personeelsleden van vrije hogescholen u ook bereikt? Bent u van mening dat initiatieven aangewezen zijn om die duidelijkheid te creëren? Overweegt u om daar zelf de aanzet toe te geven, of verwacht u dat dat vanuit het parlement komt? Kan het Vlaams Onderhandelingscomité Hoger Onderwijs of een werkgroep in de schoot ervan daar een rol bij spelen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer De Meyer, bedankt voor uw vraag. Het artikel in Forum heeft mij zeker bereikt. Het is een verkorte versie van het artikel van dezelfde auteur over de rechtspositieregeling van het personeel van de gesubsidieerde vrije hogescholen in het Tijdschrift voor Onderwijsrecht en Onderwijsbeleid (TORB), waar trouwens wel vaker interessante artikelen in staan. Het artikel is gepubliceerd in januari-februari van dit jaar en sluit aan bij de uiteenzetting van professor Rauws op de studiedag in het Vlaams Parlement over 25 jaar TORB. Het probleem dat u aanhaalt, is daar vrij omstandig uitgelegd, alsook de case die u schetst.

Als er onduidelijkheden zijn in de regelgeving, dan moeten we die uitklaren. Dat is evident. In dit concrete geval gaat het om de gevolgen van de keuze uit 1994 om één rechtspositieregeling te maken voor het hogeschoolpersoneel, en niet eentje voor de autonome en eentje voor de vrije hogescholen.

De auteur somt enkele gevallen op waarbij arbeidsrechters verschillende interpretaties geven in bepaalde dossiers over personeelskwesties. Rechters verschillen al eens van mening. We kennen de oorzaken. Als we naar aanpassingen willen kijken, doen we dat het best binnen een algemene optimalisatie van de rechtspositieregeling voor het personeel van de hogescholen. Zo'n rechtspositieregeling is uiteraard een zaak van werkgevers en werknemers, en is dus zeker voer voor het Vlaams Onderhandelingscomité Hoger Onderwijs (VOC). Zij hebben het zelf wel nog niet op de agenda geplaatst als zijnde dringend, wat er misschien op wijst dat het probleem niet zo acuut is. Maar u hebt volkomen gelijk, mijnheer De Meyer, dat daar een probleempunt zit.

Het lijkt mij het beste om in de schoot van het VOC overleg te hebben over de rechtspositieregeling voor het hoger onderwijs. Er zijn nog een aantal andere vragen die tijdens de afgelopen onderhandelingen gesteld zijn en die verdere uitklaring behoeven. Ik stel voor om die vraag over de rechtspositieregeling niet ad hoc te beslechten. We hebben dat ook bij de andere niet gedaan in de marge van bijvoorbeeld Onderwijsdecreet XXV. Maar er komt dus wel overleg, in de vorm van een taskforce, waarbij we de zaken zullen bekijken. Dan zullen we ook het probleem dat u schetst en waar aandacht voor is in die twee artikelen, zeker bekijken, samen met nog een aantal andere punten.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer (CD&V): Belangrijk in uw antwoord, minister, is dat u het probleem onderkent. U stelt dat de te bewandelen weg is: het Vlaams Onderhandelingscomité voor het hoger onderwijs. U wilt het het liefst niet ad hoc oplossen, maar via een algemene optimalisatie van het personeel van de hogescholen.

Bij de aanvang van de vergadering vernam ik dat de auteur, die ik niet persoonlijk kende, hier aanwezig is. Hij heeft ook het antwoord gehoord en kan dus de nodige stappen zetten voor het vervolg aan zijn terechte, begrijpelijke en juridisch gegronde bezorgdheid.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het Nationaal Waarborgfonds – 2164 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, uit recente informatie die ik kreeg, blijkt dat een West-Vlaamse school dreigt failliet te gaan door aanhoudende problemen bij het afbetalen van haar lening voor infrastructuurwerken. Die lening was gewaarborgd door het Nationaal Waarborgfonds. Op 22 januari 2015 kwam in de commissie Onderwijs mijn vraag over het Nationaal Waarborgfonds reeds aan bod. Ik stipte toen aan dat sommige scholen die voor hun infrastructuurwerken in de periode 1974-1989 leningen hadden afgesloten bij het Nationaal Waarborgfonds, het zeer moeilijk kregen om hun leningen af te betalen en dat ze daardoor in een precaire situatie zijn geraakt. De financiële toestand nu is immers volledig anders dan wat men verwachtte in de periode waarin die leningen werden afgesloten, met de rentevoeten die toen gangbaar waren.

Het probleem werd tijdens de twee vorige legislaturen erkend door de bevoegde ministers, en er werd dan ook geregeld gesteld dat men het probleem zou oplossen,

maar dat is nog steeds, collega's, niet gebeurd. Het Nationaal Waarborgfonds is, zoals de naam zegt, federale materie, en er moet dus contact worden genomen met de federale minister van Financiën om een oplossing mogelijk te maken.

In de commissievergadering van 22 januari 2015 bleek dat er wel degelijk reeds contact was opgenomen met de federale minister van Financiën. Men had gevraagd om een algemene volmacht voor het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGIO) in verband met de federale waarborgen die in het verleden werden verstrekt voor de terugbetaling van bancaire leningen door de scholen. Op dezelfde dag als die van de commissievergadering heeft de federale Thesaurie van de FOD Financiën het kabinet van de Vlaamse minister van Onderwijs opgebeld om een vergadering te beleggen, waar een definitieve oplossing zou worden uitgewerkt.

In Wallonië is al enkele jaren geleden een oplossing uitgewerkt, waardoor scholen die een beroep deden op het Nationaal Waarborgfonds slechts maximaal 25 procent van hun werkingstoelagen hoeven te gebruiken voor die afbetalingen. In Vlaanderen zit minstens een achttal scholen in zware financiële problemen door hun infrastructuurafbetalingen, en tientallen scholen besteden op dit ogenblik meer dan 30 procent van hun werkingstoelagen aan afbetalingen, sommige meer dan 40 procent en zelfs enkele meer dan 50 procent. Men kan zich afvragen met welke middelen ze hun hoofdtaak nog moeten uitvoeren.

Minister, wat is de stand van zaken? Wanneer komt er een definitieve oplossing voor de scholen die in de problemen geraken door hun moeilijkheden bij de afbetalingen van leningen die verstrekt zijn via het Nationaal Waarborgfonds? Welke directe oplossing ziet u voor het dossier van het dreigende failliet van de West-Vlaamse school en mogelijke andere acute probleemgevallen? Ik herinner eraan dat minister Vandenbroucke reeds in zijn beleidsnota stelde dat hij het probleem zou oplossen. Ik hoop dat u het niet enkel zegt, maar het ook doet.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): De heer De Meyer stelt een terechte vraag. Volgens de cijfers die ik heb, zijn nu negen scholen in de problemen aan het geraken door de betaling daarvan. Ik wil de achtergrond van het dossier meegeven, want het is niet op een-twee-drie ontstaan en ik vrees dat het ook niet op een-twee-drie opgelost zal zijn. Het ging inderdaad over rentesubsidies. En de inflatie zorgt er nu net voor dat die bedragen heel hard stijgen. Mocht de inflatie op een ander niveau hebben gestaan, zou het probleem minder groot zijn.

Doordat dit nog altijd federale materie is, en het ook niet is meegenomen bij de zesde staatshervorming, moet het nog altijd mee worden bekeken op federaal niveau. De minister van Financiën staat daar zeker en vast voor open. Ik ben er ook zeker van dat deze minister niet zal zeggen wat een vorige vicepremier heeft gezegd, namelijk dat Vlaanderen aan het "treiteren" was door die vragen over het Nationaal Waarborgfonds. Die woorden zal hij zeker niet in de mond nemen. Ik ben wel benieuwd hoe ver de contacten staan om hieruit te geraken.

Minister, welke pistes liggen er op tafel? Is die piste van de Franse Gemeenschap er één? Als je het op 25 procent zet, zullen de betalingen langer lopen. Iemand moet instaan voor de garantie, lees de verlenging. Als de waarborg verlengt, heeft dat kosten.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, mijnheer De Meyer, ik weet dat deze problematiek u interesseert. Het probleem woedt al iets meer dan twee legislaturen, en er is nog geen oplossing voor gekomen.

Betekent dat dat ik niet moet proberen om het op te lossen? Neen. Maar het is wel iets dat al heel lang aansleept. De heer Daniëls heeft een stukje voor-geschiedenis geschetst. Het moet worden opgelost.

Op 13 februari is er een overleg geweest tussen mijn kabinet, het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION) en het kabinet van de federale minister van Financiën, Johan Van Overtveldt en de diensten van de Thesaurie. Er werd gevraagd én beslist om in het kader van de niet-terugbetaalde leningen samen een praktische methode uit te werken om de uitbetaalde waarborgen te recupereren en een regeling te vinden voor de problematiek van de terug-betalingslasten van scholen in het kader van het Nationaal Waarborgfonds. We zijn dus alle vier in contact, we zitten aan tafel en willen een praktische methode uitwerken om soelaas te bieden aan de problematiek.

Vervolgens is er op 24 maart een technische werkvergadering gehouden tussen de diensten van de Thesaurie en AGION. Er is daarbij een ontwerp van stappenplan uitgewerkt voor de recuperatie bij de bestaande waarborgdossiers. Zoals hier terecht werd opgelijst, gaat het over negen scholen met een uitstaande schuld van 10.340.000 euro. Er werd ook een ontwerp van gelijkaardig stappenplan uitgewerkt voor scholen met moeilijkheden om hun leningslasten terug te betalen.

Het dossier wordt nu verder opgevolgd door het kabinet van de federale minister van Financiën. Conform de afspraak hebben ze het ontwerp van stappenplan recent voorgelegd aan de Inspectie van Financiën. Die heeft een aantal bijkomende vragen gesteld ter verduidelijking. Die vragen zijn nu ongeveer beantwoord. Het is nu wachten op het advies van de federale Inspectie van Financiën. Dan weten we of dit ontwerp van stappenplan een positief advies krijgt, aldus de Thesaurie. Als dat zo zou zijn, kunnen we het verder uitwerken en concretiseren.

Mijnheer De Meyer, u vraagt wanneer er een definitieve oplossing komt. Ik denk dat we een reusachtige stap voorwaarts zetten als dat stappenplan wordt goedgekeurd. Dan hebben we dat toch al mee. Er is een constructief overleg. Er was een switch bij het personeel op het kabinet van minister Van Overtveldt. Ondertussen is dat opgelost. Er zijn nu dus duurzame contacten om tot een oplossing te komen. Ik hoop dat ik zo snel mogelijk aan de scholen en ook hier kan melden dat er een oplossing is.

Welke elementen uit dat stappenplan kan ik jullie al meegeven?

Ten eerste zal de inrichtende macht door AGION, in opdracht van de federale minister – maar uiteraard met akkoord, want het stappenplan wordt door iedereen goedgekeurd – officieel in gebreke worden gesteld voor het niet terugbetalen van de lening en vervolgens van de waarborg.

Ten tweede moet er vervolgens in nauw overleg met de school een voorstel van aflossingsplan worden onderhandeld, op basis van het principe – en nu komen we aan het Waalse systeem – dat er maximaal 25 procent van de werkingsmiddelen aan de afbetaling kan worden besteed.

Dit percentage kan ook minder zijn. Ik vind het van belang dat het niet wordt vastgeklit, maar dat er op maat en in overleg met de betrokken school over kan worden onderhandeld. Dat moet gebeuren in overleg met de betrokken school, AGION en de Thesaurie. Op die manier wil ik vermijden dat scholen 30 tot 40 procent of meer van hun werkingsmiddelen zouden spenderen aan afbetalingen. Dat komt uiteraard de leerlingen niet ten goede. Het belangrijkste is dat er een perspectief tot afbetaling van de aangegane schulden komt, terwijl er thans in die dossiers al jaren niets of toch zeer weinig meer is gebeurd.

Ten derde zal er met elke school een overleg plaatsvinden voor de opmaak van een afbetalingsplan op maat.

Tot slot kan er op basis van een akkoord met mezelf, de Vlaamse minister van Onderwijs, en afspraken met het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi) een welbepaald vastgelegd deel van de werkingsmiddelen vooraf worden ingehouden. Ook hier moeten we bekijken hoe we dat precies moeten doen: op voorhand of niet enzovoort. Het zijn zaken die nog moeten worden onderhandeld.

Dit zijn vier principes die aan de basis zouden kunnen liggen van een oplossing. Deze werkwijze is min of meer analoog met hetgeen er voor het Waalse lands-gedeelte werd afgesproken voor de terugbetaling van de schulden, behoudens de mogelijkheid tot variatie in het percentage afhouding van de werkingsmiddelen, want die heeft Wallonië niet. Dat moeten we nog uitklaren. Ik denk dat het goed is om telkens naar de specifieke situatie te kijken. We wachten af. De Inspectie van Financiën (IF) moet ook nog advies geven.

Wat betreft de recuperatie van de geactiveerde waarborgen voor scholen die hun lening of waarborg niet hebben terugbetaald, zijn er vijf Antwerpse scholen, drie West-Vlaamse scholen en één Limburgse school op dit ogenblik bij AGION bekend. In totaal zijn dat er dus negen.

Ik kan en wil hier geen uitspraken doen over individuele schooldossiers. Bovendien beschikken mijn diensten nog niet over alle financiële details. We kunnen ook niet vooruitlopen op het voorgestelde ontwerp van stappenplan.

Maar we zijn al een stap voorwaarts. Ik zal al het nodige doen – maar dat heb ik u al gezegd, mijnheer De Meyer – om een definitieve oplossing te vinden voor de dossiers bij het Nationaal Waarborgfonds. Ik kan rekenen op de zeer constructieve medewerking van onze federale collega.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer (CD&V): Minister, het is duidelijk dat u na de vraagstelling die ik in januari heb gedaan een engagement bent aangegaan om dit dossier vooruit te helpen.

Het goede nieuws is dat u effectief als minister van Onderwijs in gesprek bent met uw federale collega. Ik heb daar in het verleden vaak op aangedrongen. Eigenlijk is dat in het verleden – en ik ben voorzichtig – moeizaam verlopen.

Het ontwerp van stappenplan dat op 24 maart is besproken en voorlopig is aanvaard, bestaande uit die vier verschillende elementen, vind ik een verstandige aanpak. Ik had alleen gehoopt dat ik vandaag voor de laatste maal een vraag zou moeten stellen over het Nationaal Waarborgfonds, maar ik heb begrepen dat er toch nog minstens eenmaal een vervolg aan gebreed zal moeten worden. Ik kijk uit naar een spoedige oplossing.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Het is inderdaad goed dat men momenteel on speaking terms en vooral on working terms is. In het verleden was er, zoals de heer De Meyer zei, geen sprake van speaking terms en al zeker niet van working terms.

Wat die maximale afbetaling betreft a rato van de werkingsmiddelen, moet goed worden gekeken in welke constructie de schoolgebouwen zitten, en dat is geen beschuldigende vinger. De school die in een gebouw zit en die daarvoor betaalt, is niet altijd in dezelfde vzw eigenaar van de school. Als daar een of andere

patrimoniumconstructie achter zit, dan worden eerst daar de middelen uitgeput voor men te rade gaat bij de werkingsmiddelen. We moeten er zeker van zijn dat die werkingsmiddelen maximaal voor de school en de leerlingen worden ingezet.

Ik ben ook blij dat federaal minister van Financiën, Johan Van Overtveldt, in dezen meezoekt naar een oplossing. Die ligt niet voor het grijpen omdat er uiteraard een prijskaartje aan hangt.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer De Meyer, een probleem dat meer dan tien jaar aansleept, kan men moeilijk in drie maanden tijd oplossen, want dan was dat in het verleden al gebeurd. Ik zal echter mijn best doen om dat geregeld te krijgen. Ik wil ook dat dit correct gebeurt.

Mijnheer Daniëls, de Waalse oplossing is een kwart van de werkingsmiddelen. Ik vind dan ook dat men dit op maat moet kunnen bekijken en dat de toets niet noodzakelijk de werkingsmiddelen hoeven te zijn. In de gevallen waarin dat logisch is, moet men daar echter wel een drempel op zetten om te vermijden dat men terechtkomt in situaties waarbij scholen verhoudingsgewijs veel te veel van de werkingsmiddelen zouden aanwenden. Dat wil ik ook niet. Zoals het stappenplan nu op tafel ligt, sluit het helemaal niet uit dat men de middelen op een andere manier gaat zoeken. Ik heb niet gezegd dat de toets sowieso de werkingsmiddelen is maar wel een drempel van maximaal 25 procent ingevoerd wanneer het over die werkingsmiddelen gaat.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer (CD&V): Minister, ik dank u voor uw engagement.

Collega's, bedankt voor de soepelheid.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de complete schooldag – 2155 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Kathleen Helsen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over Brede Scholen – 2162 (2014-2015)

Voorzitter: de heer Koen Daniëls

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Mevrouw Caroline Gennez (sp·a): Mevrouw Helsen en ik hebben blijkbaar hetzelfde stokpaardje, namelijk het principe van de Brede School en aanvullend de complete schooldag.

Uit het onderzoek van het Steunpunt Studie- en Schoolloopbanen bleek zeer recent dat leerlingen die muziek, woord, dans of beeldende kunst volgen, een studierendement hebben dat 6 procent hoger ligt. Dat is natuurlijk goed nieuws voor de leerlingen die muziek, woord, dans of beeldende kunst volgen en dat biedt ook mogelijkheden voor al die leerlingen in ons Vlaams onderwijs die dat nog niet doen. Ook hen kunnen we laten kennismaken met het palet aan activiteiten en ontplooiingskansen die niet tot de eindtermen behoren en niet noodzakelijkerwijze in het leerplichtonderwijs worden onderwezen.

Wij denken dat een complete schooldag een antwoord zou kunnen bieden op de noodzaak om meer en intensiever samen te werken binnen de poorten van de school met leerkrachten en leerlingen maar ook met de buurt, de omgeving, organisaties van buiten de school, het deeltijds kunstonderwijs en andere actoren in onze samenleving.

Het idee achter de complete schooldag is dat gelijke kansen zo worden bevorderd, dat het een optimaal gebruik van de schoolinfrastructuur garandeert, en dat er een divers en ruim naschools aanbod mogelijk is in samenwerking met lokale sport-, cultuur-, senioren- en vrijwilligersorganisaties en bedrijven.

We pleiten niet alleen voor de Brede School maar ook voor de complete schooldag omdat we geloven dat de essentie van de Brede School en van de complete schooldag een totaal andere invulling van school en schooldag is dan zoals we die vandaag kennen. De samenleving is de voorbije honderd jaar drastisch veranderd maar eigenlijk organiseren we onze schooldag nog altijd min of meer op dezelfde manier.

De school moet natuurlijk niet alleen kennisoverdracht realiseren; de school is ook een plek waar men leert leven en waar kinderen, als ze klein zijn, nog kunnen rusten en kunnen worden opgevangen. Ze leren er samen spelen en maken er kennis met cultuur, taal, sport, levensbeschouwing, buurtactiviteiten, vaardigheden rond maatschappelijk engagement en vrijwilligerswerk.

Uit het onderzoek blijkt dat scholen die de kinderen maximaal de kans geven om hun talenten en interesses te ontwikkelen, meer competentietalenten voor de arbeidsmarkt afleveren maar zeker ook sterkere burgers voor de gemeenschap.

We leven gelukkig in een samenleving waar verschillende gezinsvormen legio zijn, maar waarbij de ouders, als zij met twee zijn, vaak beiden gaan werken. Het is dan misschien ook wenselijk dat de scholen fungeren als platformen om cultuur, sport en andere activiteiten maximaal aan te bieden aan alle kinderen, ongeacht hun herkomst.

Minister, hoe ziet u het concept van de Brede School? Ziet u een concept als de complete schooldag zitten? Welke euvels moeten er volgens u nog worden weggewerkt om in die richting te evolueren?

Hoe kunt u het deeltijds kunstonderwijs, dat een positief effect heeft op de uitstroom en de slaagkansen van kinderen in het onderwijs, dichterbij de gewone school brengen?

Op welke manier wenst u verder te werken aan een doorgedreven samenwerking tussen scholen, buurtorganisaties uit de culturele, sportieve, levensbeschouwelijke en brede maatschappelijke sector?

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen (CD&V): Voorzitter, mevrouw Gennez zei dat we hetzelfde stokpaardje hebben. We kijken wel verschillend naar het concept Brede School. We hebben afgesproken om de discussie daarover volgend schooljaar in de commissie te voeren. Naar aanleiding van de studie van het steunpunt vond ik het toch interessant om het nu al even onder de aandacht te brengen. Ik was aangenaam verrast dat leerlingen die participeren aan het kunstonderwijs ook op andere domeinen positievere resultaten neerzetten. Dat was voor mij een element om nog eens duidelijk te beklemtonen dat werk maken van een Brede School niet onbelangrijk is.

Een Brede School kan natuurlijk op verschillende manieren worden ingevuld. Veel mensen denken onmiddellijk aan het openstellen van schoolinfrastructuur voor

andere activiteiten. Voor mij is het niet zozeer de infrastructuur, organisatie of instelling die centraal moet staan bij de Brede School, maar vooral het kind of de jongere die via een Brede School ook kansen krijgt op een bredere ontwikkeling. Ik vind het belangrijk om dat centraal te stellen en om daaruit vertrekkende een Brede School te ontwikkelen. Er moet worden gekeken hoe er een breed netwerk kan worden ontwikkeld vanuit de school of vanuit een andere organisatie die ervoor zorgt dat de ontwikkeling van kinderen en jongeren kan worden verbreed. Er zijn veel kinderen en jongeren die alle kansen krijgen om buiten de school te genieten van een vrijetijdsbesteding die hun ontwikkeling verder stimuleert. Er zijn ook kinderen en jongeren die niet alle kansen krijgen. Een Brede School geeft mogelijkheden om de kansen op ontwikkeling voor alle kinderen en jongeren te verhogen. Daarom is het belangrijk om te kijken op welke manier het concept in Vlaanderen wordt ontwikkeld.

In het verleden zijn al verschillende proeftuinen opgezet. Daarin zien we ook dat verschillende concepten aan bod zijn gekomen, dat er verschillende partners een rol hebben gespeeld afhankelijk van de lokale context, de lokale behoefte en de schoolpopulatie die een verschil maakt. Uit die proefprojecten kunnen we een aantal conclusies trekken. De Brede School draagt bij tot gelijke kansen op ontwikkeling voor kinderen en jongeren door het creëren van mogelijkheden voor groepen die normaal gezien minder of geen aanbod hebben, door het realiseren van meer aanbod, het aanbod bekender of toegankelijker te maken en door de expliciete aandacht voor het al dan niet kunnen deelnemen van iedereen. De betrokken coördinatoren van de proeftuinen vinden het voortzetten van het concept Brede School een must omwille van de positieve punten. Tijdens de vorige legislatuur is er vooral gediscussieerd over de proeftuinen, maar is er geen globale conclusie getrokken. We zijn er niet verder mee aan de slag gegaan, terwijl het mijns inziens toch van belang is om te kijken hoe de kansen voor een aantal kinderen en jongeren in de samenleving kunnen worden verhoogd.

Het concept Brede School heeft binnen de proeftuinen een verschillende invulling gekregen. Hoe ziet u het concept van Brede Scholen inhoudelijk? Hoe wilt u ervoor zorgen dat het concept Brede School meer ingang vindt?

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel (Open Vld): Minister, ik heb ook kennis genomen van het onderzoek en ik was niet zodanig verrast. Mevrouw Gennez vroeg me daarnet of er een correlatie of een causaliteit is. Dat is goed voor verder onderzoek. In de onderzoeken die ik al heb gelezen over de ontwikkeling van de hersenen, cognitieve vaardigheden en leerprocessen heb ik twee zaken kunnen vaststellen.

Creativiteit, zowel in de vorm van muzische vorming in de breedste zin als van veel bewegen, verhoogt de leerwinst bij kinderen, zelfs direct. Het recent bij de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) voorgestelde onderzoek over de ontwikkeling van het brein wees uit dat al na enkele minuten bewegen de cognitieve processen verbeterden. Te lang zitten is niet goed. Dat geldt zeker ook voor creatieve activiteiten. Daarom wil ik het pleidooi van mijn collega's ondersteunen en pleiten voor meer muzische vorming en ook meer beweging. Niet alleen na de lesdag, mevrouw Gennez, maar ook tijdens de lesdag. Ik denk dat ons onderwijs wat meer ademruimte moet creëren om de kinderen wat creatiever te laten zijn. Bij de voorstelling van de Onderwijsspiegel hebben we gezien dat muzische vorming het in het lager onderwijs niet zo geweldig doet. Terwijl dat eigenlijk zeer goed is, niet alleen om het welbevinden van de kinderen te verhogen, maar ook om hen beter te doen leren. Voor diegenen die het graag zouden weten, zal ik de volgende keer de naam van de auteur van het onderzoek bezorgen.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Krekels (N-VA): Minister, ik wil met een concrete aanvulling wat duidelijkheid scheppen over het gegeven van een volledige schooldag. Ik denk dat er niemand iets op tegen heeft om een schoolgebouw multifunctioneel en breed te gebruiken. Maar wat gebeurt er nu in de praktijk? Wij kregen onlangs op de gemeente de voorstelling van 'Sportsnack', een initiatief rond een brede school met sportaanbod. Het wordt georganiseerd vanuit Bloso. Die hebben een projectgroep 'Brede school met sportaanbod'. In samenwerking met de Stichting Vlaamse Schoolsport (SVS) gaan zij nu rond om die 'Sportsnack' aan de scholen aan te bieden. Dat betekent dat er na school één uur beweging wordt aangeboden. Maar de school wordt betrokken bij een deel van de organisatie ervan. In het kader van de planlast moeten wij voorzichtig zijn. Ik ben er zeker voorstander van dat externen kinderen komen inleiden in sport en muziek en spel en beweging, maar dit mag geen extra belasting voor de scholen worden.

Ik licht even de taak van de school in die 'Sportsnack' toe. De school moet instaan voor de communicatie naar de ouders en de kinderen, voor de inschrijving en de inning van de deelnamegelden, voor de schoolopvang, voor de opmaak van de fiscale attesten en het ter beschikking stellen van de infrastructuur, en bij een plotse ontstentenis van de lesgever moet de school zorgen voor een andere leerkracht of een schoolopvang. Ook voor de betaling van het deelnamegeld voor de betaling van de lesgever aan Bloso moet de school instaan. Het is een heel mooi initiatief, maar het houdt voor een school toch heel wat planlast in. Ik denk niet dat dit de bedoeling kan en mag zijn.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Collega's, ik heb hierbij ook nog vragen. Ik zal de methodologische vragen heel kort houden. Ik verbaas mij wat over de statistische terminologie die gebruikt wordt: is het een correlatie of een proportieverklarende variantie, een verband, een verklarend verband, causaliteit...? We moeten daar heel sterk mee opletten wanneer we zeggen: dit resulteert in dat.

Iets wat in veel onderzoek van het steunpunt ontbreekt, is dat men – of we het nu willen of niet – corrigeert voor IQ en andere kindgebonden factoren. Dit is cruciaal. Helaas heeft moeder natuur ons niet allemaal met hetzelfde behept. We kunnen wel maximaal ontwikkelen wat er is. In diezelfde studie is ook gebleken dat vooral de vooropleiding van de leerling in het secundair onderwijs bepalend is voor het studierendement. De kwestie van het deeltijds kunstonderwijs (dko) is een correlatie die naar voren wordt gebracht, maar dat is nog iets anders dan alle hoop die er soms aan wordt toegedicht.

Mevrouw Helsen, u zei daarnet dat het niet gaat over het openstellen van gebouwen. Het is niet noodzakelijk alleen dat, maar daarmee begint het natuurlijk wel. Als je een brede school wilt zijn, heb je op zich altijd een locatie nodig. Je kunt niet iets doen dat nergens plaatsvindt. Het moet ergens plaatsvinden. Als we dit effectief uitwerken, moeten we ervoor zorgen dat de school niet van acht tot acht duurt op de schoolbanken, en ook dat er geen vorm van concurrentie ontstaat tussen de scholen. Beeld u in dat er in een gemeente één sportclub en drie scholen zijn, waarbij er een preferentiële samenwerking is met één school, waar we dat wel gaan doen, terwijl de andere scholen daar wel op kunnen intekenen, maar dan moeten ze zich wel verplaatsen naar de plaats waar het gebeurt. We moeten dat mee in ogenschouw nemen.

En dan is er de vrijheid van de scholen om zich te organiseren op dat vlak. Hoe ze dat doen en invullen, lijkt ons cruciaal te zijn. We zijn geen vragende partij voor een carcan of checklist en wederom documenten om te bewijzen dat je aan een aantal dingen voldoet, om dan als Brede School door het leven te gaan en misschien nog een extra subsidie te krijgen. Minister, ik zou niet weten waar u dat geld dan nog zou kunnen halen. *(Opmerkingen van minister Hilde Crevits)*

Ook daar moeten we realiteitszin aan de dag leggen. Dat neemt niet weg dat de initiatieven die we links en rechts op het terrein ontwikkelen wel zinvol kunnen zijn.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik dank u voor de insteek. Ik heb begrepen dat er in het najaar in de commissie ruim tijd zal worden besteed aan het concept Brede School. Ik voel dat er hier heel wat aan het opborrelen is, dus is het goed om het debat op dat moment te voeren.

Een aantal collega's vroegen welke factoren een invloed hebben op de slaagkansen van jongeren in het hoger onderwijs. Het is juist wat de heer Daniëls zegt over het onderzoek: het dko is maar een stuk. Het is ook dat eerste keer dat men er een andere parameter bij heeft genomen. Is het een correlatie of een causaal verband? Men kan er veel over zeggen. Wat voor mij positief was en wat me ook heeft gestimuleerd, is dat jongeren die dko gevolgd hebben, het goed doen in het hoger onderwijs. Ik ben gaan opzoeken wie er allemaal dko volgt. Als je die groep screent, zie je dat er nog enorme mogelijkheden zijn om die toegang wat beter te maken. Het heeft minder met budgettaire drempels te maken want die zijn er bijna niet. Dit is beleidsmatig interessant om op door te gaan.

Mevrouw Gennez en mevrouw Helsen stelden vragen over de complete schooldag en de Brede School. Iedereen heeft nog wat aanvullende commentaren gegeven. Mevrouw Helsen, er is een verschil in visie maar er zijn ook raakpunten in wat jullie beiden zeggen. Mevrouw Helsen zegt dat de Brede Scholen van onderuit groeien en dat het concept op verschillende plaatsen verschillend kan worden ingevuld. Ik vind dat ook. Ik wil geen voorafname doen op het debat dat nog zal volgen, maar ik vind het cruciaal dat het ook in de toekomst zo blijft. De Brede School in Borgerhout kan er totaal anders uitzien dan de Brede School in Sint-Martens-Latem. Het heeft met zoveel factoren te maken. Je kunt het stimuleren maar je moet er wel voor zorgen dat ze van onderuit blijven groeien. Wat ze gemeen hebben, is dat Brede Scholen de focus leggen op een brede leer- en schoolomgeving voor kinderen en jongeren.

Het feit dat Brede Scholen lokaal van onderuit groeien, betekent ook dat de lokale autonomie volop moet kunnen spelen. Ik heb er geen zin in om centraal strenge regels op te leggen. We kunnen wel een klimaat scheppen waarin Brede Scholen kunnen gedijen. De voorbije jaren heeft het Steunpunt Diversiteit en Leren op vraag van mijn voorganger de taak op zich genomen om expertise te verzamelen en uit te wisselen, Brede Scholen actief te ondersteunen en onderzoek bijeen te brengen. Er is de website www.bredeschool.org, waar de nodige info terug te vinden is voor wie met een Brede School wil starten of al bezig is. Daar vindt men ook terug welke moeilijkheden mensen die Brede School willen maken, kunnen ondervinden en hoe zij die kunnen aanpakken. Mijn houding is een subsidiaire houding. We willen ondersteunen en knelpunten mee uit de weg ruimen, maar laat het van onderuit groeien.

In het masterplan is het belang van het multifunctioneel gebruik en het delen van schoolinfrastructuur. De Schoolgebouwenmonitor heeft het multifunctioneel gebruik getoond. Mevrouw Krekels deed een voorstel, maar de scholen zijn niet verplicht om erop in te gaan. De Stichting Vlaamse Schoolsport werkt eraan mee, maar evident kan het niet zijn. Het is ook de zorg van de vakbonden. Er zijn heel veel voorbeelden in Vlaanderen waar er medegebruik is na de schooluren en waar dat in zeer goed overleg gebeurt. Veel heeft ook te maken met de toegankelijkheid van de schoolgebouwen. Het is ook een mindset die moet worden veranderd.

Ik verwijs nog eens kort naar de cijfers van gedeeld gebruik van schoolpatrimonium: in ruim 62 procent van de vestigingsplaatsen wordt de infrastructuur

ook buitenschools gebruikt, met een gemiddelde van zo'n 17 uur per week. Dat is niet spectaculair veel, maar het toont toch aan dat de scholen er wel mee bezig zijn. Hier zit zeker nog groeipotentieel. Bij de DBFM-projecten (Design Build Finance Maintain) is het in veel gevallen zelfs geïntegreerd in het project om de school breder te maken.

Wanneer ik zeg dat ik het dko dichterbij de school wil brengen, dan is dat om meer kinderen de kans te geven om ermee in aanraking te komen en een kunstopleiding te starten die ook letterlijk goed aansluit op de dagschool. Momenteel lopen er tijdelijke projecten kunstinitiatie, waarbij er een dko-leerkracht in de dagschool muzische vorming geeft. De leerkracht uit de dagschool krijgt op zijn of haar beurt bijscholing door een dko-leerkracht. Het is goed dat men de deuren wederzijds openzet. Alles wat je in het leven extra meekrijgt, is een grote meerwaarde. In het kader van de hervorming van het dko gaan we na hoe we deze mooie projecten kunnen integreren. Ik heb de pilootprojecten met een jaar verlengd tot de hervorming van het dko volledig klaar is.

Ook hier is de lokale context cruciaal voor een succesvolle samenwerking. Ik zal alleszins dergelijke samenwerking stimuleren. De discussie zal in de toekomst worden vervolgd.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Mevrouw Caroline Gennez (sp-a): Voorzitter, minister, ik hoor wat bezorgdheden over planlast en werkdruk. We delen die, maar als we eerlijk zijn weten we – verschillende wetenschappelijke onderzoeken wijzen dat trouwens ook uit – dat waar verschillende vaardigheden en talenten maximaal worden geprikkeld, de leerwinst groter is. Dat is ook erg sociaal bepaald door de thuissituatie. Ik wil niet vervallen in causaliteit of correlatie of welk verband dan ook: gaat men meer naar de tekenschool omdat de ouders sterkere profielen zijn, of betekent de prikkel net dat er meer leerwinst wordt geboekt? Ik denk dat het en-en is, dat ze allebei kloppen.

Het slagen van de complete schooldag en de Brede School is volgens mij gebaseerd op drie pijlers. Eén, heeft men de multifunctionele infrastructuur? Twee, zijn alle stakeholders, alle actoren in die school doordrongen van het belang van de brede prikkeling van talenten en vaardigheden van kinderen? Drie, is de school maximaal ingebed in de gemeenschap?

Het is inderdaad niet altijd de bedoeling dat alles op school of binnen de schoolmuren gebeurt, wel dat de sportclub en het dko ook aanwezig zijn in de school. De school moet functioneren als een platform waardoor buiten de schoolmuren de sportieve, culturele of sociale ontwikkeling haar gang kan gaan. Het is daarom zo belangrijk dat we binnen het curriculum maximaal blijven inzetten op het bereiken van de eindtermen en op de controle ervan, maar dat we ook buiten het curriculum aan alle ouders en alle kinderen de kans geven om van veel meer te proeven dan vandaag het geval is.

Voor mij is het niet logisch dat in een stad zoals Mechelen er bij de lokale voetbalclub, Sporting Mechelen, een heel grote diversiteit is, maar niet bij de basketbal- of bij de hockeyclub. Indien de school veel meer een platform zou zijn en de clubs aanbiedt om naar de school te komen om kinderen te initiëren, zouden we de diversiteit en de talenten ook buiten de school maximaal kunnen garanderen. Dat is naar mijn aanvoelen vandaag, ondanks de schitterende voorbeelden die we hebben met proeftuinen en dko op school, nog niet voldoende aanwezig in het DNA van elke school.

Uiteraard moeten we planlast vermijden, maar volgens mij is er zelfs een verlichting van de werkdruk mogelijk binnen bepaalde scholen door andere actoren ook

op school en samen met de school een aantal activiteiten te laten ontwikkelen. Dat is iets waar we over moeten durven nadenken, net als over het aantal lessen of activiteitsuren per week, over het aanhaken van naschoolse en voorschoolse opvang, over het integreren van het kleuter- en basisonderwijs in de schoolse carrière, enzovoort. Het lijkt me een heel interessant en nuttig debat. We kunnen de mosterd ook halen in heel wat andere landen waar de schooldag al anders georganiseerd wordt. Ik kijk uit naar de discussie, wellicht in het najaar, om in de diepte in te gaan op deze problematiek.

Misschien is het goed dat vanuit het commissiesecretariaat alle onderzoek en alles wat in het verleden in de commissie al is gepasseerd, wordt gebundeld zodat we met de juiste informatie en beslagen van start kunnen gaan met de discussie.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen (CD&V): Voorzitter, minister, het is inderdaad belangrijk om de brede school van onderuit te laten groeien. Het tweede element in uw antwoord is cruciaal, namelijk dat we vanuit Vlaanderen bekijken op welke manier we de Brede School nog meer kunnen stimuleren.

In het najaar zullen we daar nog verder op kunnen ingaan. Vandaag zijn er scholen waar al veel activiteiten ontwikkeld worden, maar er zijn ook veel scholen waar de Brede School nog niet aanwezig is, waar nog niet op een brede manier gekeken wordt naar de ontwikkeling van kinderen, waar men buiten de grenzen van de formele school nog niet kijkt op welke manier de ontwikkeling van kinderen buiten de school kan worden versterkt. Voor mij is de Brede School geen verlenging van de schooldag, maar gaat het over het maximaal stimuleren van de ontwikkeling van kinderen, ook in de vrijetijdssfeer, en over het geven van kansen aan kinderen met talenten, die vandaag geen kansen krijgen maar bij wie de interesse wel vaak aanwezig is.

In het najaar kunnen we een concept in Vlaanderen bekijken. We moeten zeker ook bekijken hoe we dit kunnen stimuleren. We zien dat niets doen, leidt tot een standstill. Waar zaken al positief aanwezig zijn, blijven ze aanwezig, maar we merken geen vooruitgang als we zelf geen stimulans geven. We moeten er goed over nadenken hoe we dit zullen doen. Ik neem de suggesties zeker al mee om te bekijken hoe we alles kunnen voorbereiden zodat we op basis van heel wat materiaal dat vandaag al voorhanden is, van start kunnen gaan en we een planning kunnen maken voor de verdere aanpak.

De voorzitter: Mevrouw Brusseeel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseeel (Open Vld): Voorzitter, minister, ik zou er toch voor pleiten om wanneer we het debat grondig voeren, eventueel tijdens hoorzittingen, verschillende experts te horen, onder wie ook neurowetenschappers. Zij kunnen ons verder helpen in de kwestie causaliteit/correlatie. Dat lijkt me toch belangrijk, niet alleen voor de Brede School, maar ook in het algemeen voor uw visie op wat er allemaal komt kijken bij leerprocessen en wat er ondersteunend is, zoals creatieve zaken en beweging en dergelijke meer. Ik ben heel enthousiast geworden door een aantal onderzoeken die werden voorgesteld, ook al heb ik van een aantal enkel de synthese meegekregen. Het lijkt me belangrijk om de neurowetenschap even onder de loep te nemen in de commissie Onderwijs.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Krekels (N-VA): Ik denk dat er genoeg stof is voor een uitgebreide discussie. Ik kijk er al naar uit. Ik zal er nu niet dieper op ingaan.

Ik onthoud vandaag twee belangrijke dingen. We willen het laten groeien vanuit de basis en we stellen de prioriteit dat het geen extra planlast mag inhouden voor de school.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Ik vind het interessant dat mensen uit het dko les gaan geven in het gewoon onderwijs. Ik verwijs naar de vraag over vakleerkrachten wetenschap en techniek. Dat komt wat op hetzelfde neer. Dat zijn gepassioneerde mensen met veel diepte. We kunnen daar nog eens verder kijken.

Ik wil waarschuwen dat niet alle vrije tijd kwalificatieplichtig mag worden. Ik ben blij dat iedereen verschrikt kijkt. Ik heb discussies meegemaakt in het jeugdwerk over de activiteiten van jongeren, over de kwalificatie ervan en over het toekennen van competenties.

Ik heb ooit de volgende vraag gesteld. Stel dat ik mijn oudste groep in de KSA op pad stuur met een bank om te vermijden dat ze gaan liften, en ze zagen die bank in stukken en ze komen dan toch liftend af, moet ik dan 's avonds op mijn computer in hun persoonlijk competentieprofiel aanklikken dat ze zeer creatief geweest zijn, maar niet duurzaam met materiaal zijn omgesprongen? Op die studiedag waren sommigen half ja aan het knikken, gelukkig waren er ook heel wat die hier vragen bij hadden. Ik zie aan de gezichten hier dat dit niet de bedoeling kan zijn.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de inzet van ICT-coördinatoren in het onderwijs – 2090 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de opheffing van de I-linedienst van Proximus – 2091 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis (N-VA): Minister, ICT is een van mijn stokpaardjes. Ik vind het nog altijd een interessant gegeven, zeker vanuit mijn generatie, omdat ik al verschillende keren gehoord heb dat wij een verloren generatie zijn voor de ICT omdat we het destijds niet in onze opleiding hebben gehad, en met mijn belangstelling daarvoor wil ik dat ten stelligste tegenspreken.

Het gebruik van ICT-toepassingen is niet meer weg te denken uit onze maatschappij. Ook scholen doen dezer dagen veel inspanningen om leerlingen vertrouwd te maken met de nieuwste technieken. Om de integratie van deze IT-toepassingen in de klas te ondersteunen, ontvangen scholen sinds het schooljaar 2005-2006 extra personeelsomkadering voor de aanstelling van een ICT-coördinator. Deze coördinator heeft als taak om zowel pedagogische als technische ondersteuning te bieden in een school. Zijn/haar aanwezigheid is bijzonder nuttig voor leerkrachten, die vaak aangeven dat ze nood hebben aan een vast aanspreekpunt wanneer zij problemen ervaren met IT-toepassingen. Immers, uit de laatste ICT-monitor uit 2013 bleek dat er bij leerkrachten vaak nog bijzonder veel vraag is naar technische en inhoudelijke ondersteuning bij de educatieve toepassing van nieuwe technieken, zoals tablets en interactieve borden.

In de praktijk blijkt echter dat de meeste ICT-coördinatoren zich door tijdsgebrek vaak beperken tot het technisch beheer van de ICT-infrastructuur. Dat werd ook al eerder aangehaald in verschillende studies, waaronder het advies over ICT-integratie in het leerplichtonderwijs van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) en het onderzoek rond het 'Bestedingspatroon van personeelsmiddelen in basis- en secundaire scholen'.

Minister, in 2013 stelde ik aan uw voorganger een vraag om uitleg over zijn visie rond de integratie van ICT-toepassingen in de klas en de toekomstige rol van de ICT-coördinator. Hij gaf toen aan dat er vier belangrijke elementen waren. Eerst en vooral wou hij samen met de koepels streven naar een "meer gestroomlijnde ondersteuningsstructuur voor ICT-coördinatie". Ten tweede wou hij bekijken of "het nuttig en mogelijk is om een beroepscompetentieprofiel voor ICT-coördinatoren op te maken." Ten derde gaf hij aan dat "er ook moet worden bekeken of de uren voor ICT-coördinatie moeten worden uitgebreid voor de centra voor basiseducatie (CBE's)." Ten slotte moet volgens hem "het statuut van ICT-coördinator worden uitgebreid".

Wat is uw visie over de ondersteuning van leerkrachten op het vlak van IT en digitale toepassingen zodat zij die optimaal en efficiënt kunnen inzetten in de klas? Hoe ziet u zelf de rol van de ICT-coördinator in dit verhaal? Streeft u naar de uitwerking van dezelfde vier elementen die uw voorganger aanhaalde in zijn antwoord op mijn vraag om uitleg? Zo ja, kunt u hierbij meer toelichting geven? Zo niet, kunt u mij op de hoogte stellen van uw plannen in deze materie? Zult u verder nog maatregelen nemen om de integratie van IT-toepassingen in de verschillende niveaus van het onderwijs te ondersteunen? Zo ja, over welke spreken we dan?

De voorzitter: Mijnheer Daniëls, u zegt dat uw vraag over een heel ander thema gaat, maar de commissiesecretaris en ik hebben beslist om uw vraag aan die van mevrouw Celis te koppelen. (*Opmerkingen van minister Hilde Crevits*)

De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Ik neem aan dat de minister een geïntegreerd antwoord zal geven.

Op 29 april 2015 heeft het Overlegcomité van de Federale Regering, de gemeenschapsregeringen en de gewestregeringen akte genomen van de beslissing van de Federale Regering om de I-linedienst van Proximus op te heffen. Er is enkel akte van genomen, want de beslissing was toen al genomen.

Ik wil als achtergrond nog even vertellen dat ik het verleden ooit nog op het secretariaat-generaal Onderwijs aan het PC/KD-project heb gewerkt. Een van de toenmalige realisaties bestond erin scholen snelle internetverbindingen te bezorgen. Het was niet zo evident dit in orde te krijgen.

Met I-line biedt Proximus scholen, ziekenhuizen en bibliotheken snelle en performante internetverbindingen aan tegen een verminderd tarief. Dat laatste punt is niet onbelangrijk. Die verbindingen worden voor het grootste deel door de federale staat, de drie gemeenschappen en Proximus bekostigd.

Aangezien het een bevoegdheid betreft die voortaan de deelstaten toebehoort en aangezien I-line een ietwat verouderd systeem heeft waarvan de capaciteit grenzen heeft, beoogt het ontwerp de stopzetting van de I-linedienst en de keuze voor een toekomstgerichte oplossing door middel van geavanceerde technologie, waaronder glasvezelkabels, op het niveau van de gemeenschappen.

Er wordt voorzien in een overgangperiode tot 1 september 2015, een datum die niet zo veraf meer is. Hierdoor krijgen scholen, bibliotheken en ziekenhuizen de

tijd om een alternatief te zoeken. Proximus zal de klanten van I-line alternatieve oplossingen voorstellen. Een van die oplossingen houdt de mogelijkheid in de bestaande ADSL-toegang zonder meerkost voor de eindgebruiker te behouden.

Minister, zult u een kaderovereenkomst of iets anders met een provider afsluiten om de scholen van snel en performant internet te kunnen voorzien? Zult u ervoor zorgen dat de scholen niet zelf moeten aanbesteden en dergelijke, maar gewoon zullen kunnen intekenen? Zult u ervoor kiezen in meerdere kaderovereenkomsten te voorzien? Zullen de scholen zelf op zoek moeten naar wat voor hen volstaat en van toepassing is?

Mijn tweede vraag is wat ruimer, maar niet onbelangrijk. Vroeger konden de scholen over de PC/KD-gelden beschikken. De scholen hebben hier in sterke mate op ingetekend. Dit project is in 2009 gestopt. Welke stappen zult u zetten om de scholen te helpen de ICT-doelstellingen te bereiken? Ik heb het niet over het personeel of over de administratieve software. Ik heb het over de leerlingen en de bestaande eindtermen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, ik zal eerst op de vraag om uitleg van mevrouw Celis antwoorden.

Wat het doel van de ondersteuning betreft, verwijst ik eerst en vooral naar het advies over de ICT-integratie in het onderwijs dat de Vlor in 2013 heeft verstrekt. Dit advies gaat onder meer in op de vraag hoe en onder welke randvoorwaarden een leraar als professional gebruik kan maken van de nieuwe technologieën. Die randvoorwaarden slaan op een geïntegreerde aanpak en op de afstemming van de ICT-vakdidactiek, de ICT-vakinhoud, de nascholing, de begeleiding, de ondersteuning en mogelijk ook op de opdracht van de ICT-coördinator en op de ICT-infrastructuur.

De ICT-integratie en de ICT-toepassingen in de klas evolueren razendsnel. We zien dat bijna dagelijks veranderen. Het is dan ook van belang dat leerkrachten voldoende gebruikmaken van de nascholingsprogramma's die met betrekking tot ICT worden aangeboden. Die programma's zijn door de pedagogische begeleidingsdiensten van de verschillende onderwijsnetten uitgewerkt.

Het kan een opdracht van de ICT-coördinator zijn het lerarenteam bijkomend te vormen en goede praktijken te delen. Een inhoudelijk goed onderlegde ICT-coördinator vormt zeker een meerwaarde voor elke school. Daar hoeft ik uiteraard niemand van te overtuigen.

De scholen beschikken over de nodige autonomie om de middelen en de uren die ze voor ICT-coördinatie krijgen, zelf naar eigen behoefte in te zetten. Dat behoort tot de autonomie van elke school.

De Vlor heeft hierover een relevante opmerking gemaakt. De didactische ondersteuning door de ICT-coördinatoren in de scholen wint aan belang en wordt steeds zichtbaarder. Elke school moet voor de oplossing van technische problemen op een minimale technische ondersteuning kunnen terugvallen. Er moet een goede balans zijn tussen de pedagogische en de technische taken. Iedereen kent de creativiteit van de scholen. Er zijn dan ook verschillen tussen de scholen onderling.

De ICT-coördinatie is veel meer dan het louter technisch beheer van het computerpark in de school. De kwaliteit van het ICT-beleid in de school wordt door de directies en de leerkrachten als beter ervaren indien een ICT-coördinator en didactische ondersteuning wordt aangeboden. Als de ICT-coördinator vorming

organiseert of het lerarenteam zelf vorming geeft, kunnen we ons de vraag stellen of het niet kostenefficiënter is louter technische beheerstaken of zeer specifieke beveiligingstaken uit te besteden. In dat geval kan een school zich op het vlak van de ICT-coördinatie op de didactische ondersteuning van leraren en dergelijke focussen.

Wat de gestroomlijnde ondersteuningsstructuur voor de ICT-coördinatoren betreft, heeft mijn voorganger naar de verantwoordelijkheid van de onderwijskoepels verwezen. Over het beroepscompetentieprofiel van de ICT-coördinatoren heeft mijn voorganger verklaard dat hij zou nagaan of het nodig en mogelijk is een dergelijk profiel op te stellen. Gelet op de pedagogische vrijheid en de autonomie zouden we kunnen stellen dat dit in eerste instantie een opdracht is van de onderwijsverstrekkers zelf en niet van de overheid. Aangezien ik aanvoel dat hier een grote nood aan is, kan ik dit met de onderwijsverstrekkers bespreken.

Mevrouw Celis, u zult wel begrijpen dat ik op dit ogenblik geen uitbreiding kan doen van de uren ICT-coördinatie in het leerplichtonderwijs, en ook niet in de andere onderwijsniveaus, bijvoorbeeld de Centra voor Basiseducatie. Maar scholen kunnen zelf wel veel doen.

Over de uitbreiding van het statuut van ICT-coördinator word ik heel vaak aangesproken, moet ik eerlijk bekennen. Het is nog niet aan de orde, maar scholen vragen er echt wel naar. Het is sowieso niet opportuun om voor elke specifieke nieuwe opdracht, of het nu gaat om financiën, welzijn of ICT-coördinatie, altijd in een apart ambt of statuut te voorzien. Voor mij is het van belang dat je je kader voldoende flexibel kunt invullen. Bestuurlijke schaalvergroting kan soelaas bieden, maar met dat statuut zit je vast. Ik voel dat daar wel wat spanning bestaat. Ik neem dat mee in de loopbaanbesprekingen die straks volgen. Ik ben er wel gevoelig voor. Op mijn voorbereiding staat dat het niet aan de orde is, maar ik word er iets te vaak over aangesproken om het toch niet even van dichterbij te bekijken.

Een aantal initiatieven inzake de toepassing en bevordering van ICT-beleid op school staan in onze beleidsnota: competentieontwikkeling; faciliteren van het digitaleleermiddelenbeleid via de ontwikkeling van een uniek toegangsportaal, via steun aan het Gamefonds, het Vlaams Instituut voor Archivering (VIAA) en KlasCement; werken aan mediageletterdheid in samenwerking met het Vlaams Kenniscentrum voor Mediawijsheid; scholen ondersteunen rond veilig ICT-gebruik.

Ik kom tot een naadloze aansluiting bij de vraag van de heer Daniëls omdat we aan een nieuwe raamovereenkomst werken voor het voorzien in internet-connectiviteit en gerelateerde diensten aan scholen. Ik zal dat wat duiden, mijnheer Daniëls. U hebt verwezen naar het Overlegcomité. Ik heb daar gevraagd dat ook de federale minister – de bevoegdheid is overgekomen, maar inzake de digitale agenda is er nog een bevoegdheid op het federale vlak – gebruik zou maken van zijn bevoegdheden om te zorgen dat we in een betere onderhandelingspositie zouden worden geplaatst, ook ondersteund door de Franse Gemeenschap.

De voorgeschiedenis hebt u zelf geschetst. In 2011 heeft de minister beslist om een aanbesteding uit te schrijven. Die is gegund aan Telenet. Telenet SchoolNet biedt sindsdien connectiviteit voor scholen tegen een gunsttarief aan. Die raamovereenkomst had een looptijd van drie jaar, is momenteel afgelopen en werd ondertussen stilzwijgend verlengd tot 15 juli 2016.

Op dit ogenblik is een aanbod aan internetvoorzieningen, al dan niet tegen gunsttarief, voor alle scholen gewaarborgd via volgende zaken: de raamovereenkomst, waarbij 80 tot 90 procent van alle Vlaamse secundaire scholen hierover

beschikken, aldus informatie die Telenet heeft bezorgd; het door Proximus voorziene aanbod Office&Go Pro Schools, in vervanging van ADSL dat tot september 2015 loopt, met 366 scholen in Vlaanderen, aldus informatie van Proximus; het aanbod van IRISnet voor de Nederlandstalige scholen in Brussel, nu 34 scholen, uitgerold tegen 2019, met 28 scholen per jaar, aldus informatie van Proximus.

Voor de Vlaamse scholen is een migratie naar Telenet een volwaardig alternatief ter vervanging van de afgeschafte I-linedienst van Proximus. Voor de Vlaamse scholen die al gemigreerd zijn naar Telenet, verandert er dus niets.

Aangezien de raamovereenkomst met Telenet afgelopen is en aangezien de noden sinds 2011 fel zijn veranderd, onder andere door de introductie van tablets, werkt het departement aan een nieuwe raamovereenkomst. Die oproep zal via een open procedure dit najaar gelanceerd worden zodat het nieuwe aanbod zeker beschikbaar is tegen 15 juli 2016. Op korte en middellange termijn zou daarmee een aanbod gewaarborgd zijn voor de scholen.

We hebben ondertussen een uitvoerig overleg gehad met mijn federale collega bevoegd voor telecom en digitale agenda, Alexander De Croo. Eind april 2015 hebben we de aansluiting van scholen op breedbandinternet besproken. Het kabinet-De Croo beloofde de huidige situatie te onderzoeken en een aantal actiepunten op te lijsten. Deze maand is er een werkvergadering belegd met de betrokken administraties en met de grote internetproviders zoals Proximus en Telenet. Het doel daarvan is om de aansluiting van scholen op specifieke breedbandinternetpakketten in de toekomst nog te doen toenemen.

Dat is de stand van zaken. Alles is nu in volle evolutie. Als ik naar het veld kijk, zie ik een groot aantal klassen dat voorzien is van digitale borden en heb ik het gevoel dat de moderne technologieën zeer snel hun intrede doen in de klassen. Vorige week zag ik kindjes van het eerste leerjaar leren schrijven op het digitale bord. De manier waarop alles in evolutie is, is prachtig om te zien, als je vergelijkt met vijf tot tien jaar geleden. Ik denk niet dat alles verloren is. Er is een zeer grote nood aan goede coördinatie binnen de scholen.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis (N-VA): Minister, dank u wel voor uw uitvoerig antwoord. Het is inderdaad zo dat er binnen onderwijs nog heel wat koudwatervrees bestaat als het gaat over het toepassen van nieuwe technologieën. Je hebt inderdaad mensen die er vliegensvlug in zijn en die vooruitgang heel snel implementeren, maar spijtig genoeg zijn er ook nog de anderen. U hebt gelijk dat het belangrijk is dat leerkrachten met hun specifiek technische vragen om om te gaan met apparatuur en nieuwigheden, terecht moeten kunnen bij een deskundige die op het veld aanwezig is. Als dingen ter ondersteuning van de vakinhoud moeten dienen, moeten ze inderdaad werken en toepasbaar zijn.

Wat betreft de rol van de ICT-coördinator als iemand die misschien meer moet instaan voor bijscholing en didactische ondersteuning, hebt u zeker groot gelijk. Het was een beetje proberen van mij om te vragen of er wat uren betreft, dan een uitbreiding mogelijk is. Ik had wel verwacht dat het op dit moment bijzonder moeilijk is om naar een uitbreiding te gaan.

Ik deel uw visie dat men in de school vaak heel creatief en flexibel kan zijn om de vragen rond te krijgen op een veeleer creatieve manier, dan wel met bijkomende uren of zaken die op dit moment zeer moeilijk zijn.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik ben blij te horen dat het niet stilvalt rond de snelle internetverbinding en dat er integendeel voor wordt gezorgd dat er continuïteit is. Die snelheid is inderdaad cruciaal. Er is niets zo verschrikkelijk voor leerkrachten en leerlingen als ICT-materiaal te hebben maar dan te moeten wachten tot dingen geladen zijn, want dat werkt sterk op het systeem van de leerkrachten. En terecht, want de les valt in duigen doordat het materiaal niet mee wil. Alleen al om die reden is het belangrijk dat die vragen gekoppeld zijn. Als het niet werkt, dan komt de ICT-coördinator in beeld, die dan moet beginnen te werken aan de internetverbinding, wat strikt genomen niet mag, want dat is niet echt pedagogisch, maar dat is wel degene die in huis is om het op te lossen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tom Van Grieken aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de uitstroom van leerkrachten in een grootstedelijke context ten gevolge van multiculturele klassen
– 2128 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over sociale stages voor studenten uit de lerarenopleiding
– 2169 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Kathleen Helsen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de versterking en hervorming van de lerarenopleiding
– 2171 (2014-2015)

Voorzitter: de heer Koen Daniëls

De voorzitter: De heer Van Grieken heeft het woord.

De heer Tom Van Grieken (Vlaams Belang): Minister, een tijd geleden stelde een masterproef aan de Universiteit Antwerpen dat multiculturele klassen een van de hoofdredenen zijn waarom leerkrachten in het Antwerpse basisonderwijs afhaken. Ik zeg er eerlijkheidshalve bij dat dat niet de enige reden is. Ook andere factoren spelen een rol, zoals mobiliteit en milieu.

Wat het extra interessant maakte, is dat de onderzoeker zelf leerkracht is in een Antwerpse school, die mij overigens niet onbekend is. Hij stelt dat in het basisonderwijs ongeveer 15 procent van de leraren in een grootstedelijke context uitstroomt vóór ze vijf jaar in dienst zijn. In het secundair is het zelfs nog dramatischer. Daar zou 30 procent van de leerkrachten er vroegtijdig de brui aan geven door de multiculturele realiteit.

Er is dus een grote uitstroom van leerkrachten, terwijl het een bezorgdheid van ons allen moet zijn om bekwame en gemotiveerde leerkrachten te vinden. Vlaanderen beschikt nu eenmaal niet over grondstoffen. De enige echte grondstof die we hebben, zijn onze leerlingen, onze kinderen.

Vorige maand, minister, verklaarde u in de commissie, in antwoord op vragen over de hervorming van de lerarenopleiding, het volgende: "Leraren krijgen vandaag te maken met eentalige, culturele en socio-economische diversiteit." Wat is nu uw inhoudelijke reactie op de resultaten van deze masterproef? Welke maatregelen of beleidsstappen worden in de context van de hervorming van de lerarenopleiding genomen om dit probleem te remediëren?

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis (N-VA): Minister, mijn vraag heeft enigszins een andere insteek, namelijk de sociale stages. Recent formuleerde u in de pers een voorstel om voor studenten uit de lerarenopleiding een verplichte burgerdienst in te voeren. Met die sociale stages wilt u ervoor zorgen dat leraren in spe twintig uur van hun verplichte stage besteden aan maatschappelijke projecten zoals huiswerkbegeleiding, voorlezen aan kansarme kinderen, taalbegeleiding of nog andere dingen. In de pers gaf u aan dat u via die stage jonge leerkrachten beter wilt voorbereiden op de enorme diversiteit aan leerlingen in de klas.

De toenemende multiculturaliteit en diversiteit vormen inderdaad een aandachtspunt, maar een degelijke stage in de schoolomgeving, waarbij studenten in contact komen met zo veel mogelijk facetten van het lerarenberoep zelf, is dat ook. Vorige maand stelde ik aan u een vraag om uitleg omtrent de bevindingen van de vier commissies van nationale en internationale experts over onze lerarenopleidingen. Uit hun rapport bleek dat er nog steeds een grote kloof is tussen de praktijk in de klas en de opleiding zelf. Zo bleek dat een grote groep studenten te weinig kansen krijgt om ervaring op te doen in belangrijke werksituaties, zoals het bijwonen van oudercontacten en klassenraden. Dat zorgt ervoor dat deze studenten vaak essentiële vaardigheden missen wanneer ze hun eerste werkjaren aanvangen.

Een belangrijke reden waarom zo veel jonge leerkrachten stoppen, heeft ook te maken met het feit dat het beeld dat ze hadden van het beroep, niet strookt met wat ze in theorie geleerd hebben. Om die reden mag een verplichte burgerdienst niet ten koste gaan van de broodnodige praktijkervaring die stagiairs tijdens hun opleiding moeten opdoen op de klasvloer zelf.

Minister, kunt u meer duiding geven bij uw voorstel om studenten twintig uur van hun stage te laten besteden aan maatschappelijke projecten? Betekent uw voorstel een uitbreiding van de praktijkcomponent of wilt u twintig uur van het huidige aantal stage-uren inzetten voor sociale stages? Hoe zult u erover waken dat een verplichte burgerdienst niet ten koste zal gaan van de noodzakelijke ervaring die studenten moeten opdoen in de schoolomgeving zelf? Geldt uw voorstel ook voor studenten uit lerarenopleidingen aan centra voor volwassenenonderwijs (CVO's) en universiteiten?

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen (CD&V): Minister, naar aanleiding van dezelfde berichten heb ik mijn vraag gesteld. We zijn ons er allemaal van bewust dat leerkrachten in een opleiding moeten leren hoe ze kunnen functioneren in een grootstedelijke context. Het is steeds duidelijker dat het andere vaardigheden vraagt dan in een andere context. Daar moet voldoende aandacht voor zijn.

Het voorstel van een maatschappelijke stage vind ik zeer waardevol, maar niet enkel voor een lerarenopleiding, ook voor andere opleidingen in ons hoger onderwijs. Voor heel wat beroepen in onze samenleving is een maatschappelijke betrokkenheid cruciaal, ook voor leerkrachten. Toen we het hadden over de Brede School, hebben we gesteld dat we moeten kijken hoe kinderen in onze samenleving ontwikkelingskansen krijgen. Het is waardevol om een engagement te vragen, en zelfs niet enkel voor de lerarenopleiding.

Nu wordt een stage van twintig uur vooropgesteld. Welk effect kunnen we daarmee bereiken? Welke voorwaarden kunnen we stellen of wat moeten we opnemen in heel het traject in de richting van een diploma leerkracht opdat die maatschappelijke betrokkenheid voldoende hoog is om nadien als leerkracht te kunnen functioneren? Dan is de vraag: kunnen we die doelstelling bereiken met een maatschappelijke stage van twintig uur?

Daarnaast is het van belang om voldoende oog te hebben voor de andere aandachtspunten in de hervorming van de lerarenopleiding. Er moet voldoende ruimte zijn om dat aan bod te brengen. We hebben gisteren al over de knelpunten in de lerarenopleiding gesproken. U hebt zelf gezegd dat er vier thema's zijn waarop we moeten werken, minister. Dit past binnen het curriculum. Mevrouw Celis heeft ook al in vraag gesteld of we het binnen het curriculum moeten plaatsen. Of kunnen we verwachten dat het buiten het curriculum staat? Net die maatschappelijke betrokkenheid zal straks ook buiten de job van belang zijn. Leerkracht zijn is een opdracht die verder gaat dan de uren die we erop plaatsen.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel (Open Vld): De grootstedelijke context is inderdaad niet zo gemakkelijk, ook niet in Brussel. Maar de leerkracht in Vlaanderen, van in de Westhoek tot in het verre Limburg, zal de komende jaren en vaak nu al een bepaalde vaardigheid sterker onder de knie moeten hebben: het verschil overbruggen tussen de thuistaal en de onderwijstaal. Binnenkort zal die kwestie alle leerkrachten aanbelangen. Nu situeert die uitdaging zich vooral in een grootstedelijke context, maar daar blijft het niet bij.

De maatschappelijke stage vind ik ook een belangrijke insteek. Het voorstel kan van onze fractie uiteraard op sympathie rekenen. We hopen dat het kan bijdragen tot het ontwikkelen van meer empathie tegenover de leerlingen, hun thuissituatie en de bredere context waarin ze opgroeien en functioneren.

De allerbelangrijkste vaardigheid voor een leerkracht, van de kleuterschool tot aan het einde van het leertraject van een jongere, is dat die dezelfde verwachtingen koestert ten aanzien van elk kind, los van de achtergrond of de thuissituatie. Dan is het goed om te denken aan een maatschappelijke opdracht tijdens de lerarenopleiding of een aanpak van de lessen voor kinderen met een andere thuistaal. Maar in se mag je vooral niet minder verwachten van die kinderen. Dat gebeurt nu soms en het verklaart voor een groot deel waarom jongeren met een andere thuistaal iets te snel in tso of bso terechtkomen. Dat wil ik onder de aandacht brengen. In het onderwijs staat of valt alles met die juiste pedagogische reflex.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Krekels (N-VA): Minister, ik wil gewoon een kleine toelichting geven. Ik had nogal snel mijn hand opgestoken om te reageren op de vraag van de heer Van Grieken. Ik denk dat we met al deze vragen en de dingen die hier vandaag zijn gesteld, rechtstreeks instappen in het debat rond de lerarenopleiding en het loopbaandebat.

Ik denk dat de uitstroom uiteraard ook een beetje te wijten is aan die grote praktijkschok die beginnende leerkrachten ervaren omdat de opleiding niet altijd even goed is afgestemd op waar ze terechtkomen: niet alleen in de grootsteden, waar er een heel grote diversiteit is, maar soms ook op andere plaatsen. Die aanvangsbegeleiding komt hier dan eigenlijk opnieuw aan de oppervlakte. Daarin dragen niet alleen wij een verantwoordelijkheid, maar ook de directeurs van de scholen zelf. Zij moeten ervoor zorgen dat er een mentor is. Want ook al zijn die uren niet meer voorhanden, toch kan er wel wat worden geschoven om toch in die uren te voorzien.

Dit hele gegeven, ook de stages, die er natuurlijk zijn om die praktijkschok mogelijks wat kleiner te maken, moeten we meenemen in het grote verhaal van de lerarenopleiding en het hele loopbaandebat.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Ik wil nog één ding toevoegen, naar aanleiding van de schriftelijke vraag over de instroom in de lerarenopleiding. Ik denk dat we er in deze commissie op bedacht moeten zijn dat we de lerarenopleiding niet overladen. Met de evaluatie van 2013 in de hand moeten we nagaan hoe we ervoor kunnen zorgen dat de lerarenopleiding maximaal voorbereid op wat er in de klas moet gebeuren. We moeten de pijnpunten in ogenschouw nemen. Dat is een toevoeging aan de verschillende vraagstellingen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer Van Grieken, ik weet niet of u de masterproef zelf dan wel vooral de krantenartikelen hebt gelezen. Het is een kwalitatief onderzoek, aan de hand van een paar diepte-interviews die gedaan zijn met twaalf leerkrachten die in de afgelopen vijf jaar gestopt zijn. Er is gepeild naar de redenen waarom de leerkrachten zijn uitgestroomd. De grootstedelijke context blijkt inderdaad een belangrijke factor te zijn. Die bevindingen zijn op zich niet nieuw. Ik denk dat iedereen het daarover eens is. Ze gelden niet specifiek voor Antwerpen alleen, maar ook voor Vlaanderen en Brussel. Zeker de toenemende diversiteit in de klas, vooral in grotere steden, is een grote uitdaging. Zoals mevrouw Brusseel zei, is dat iets wat Vlaanderenbreed zal worden.

Sommigen hebben verwezen naar de verleende adviezen. Een van die adviezen is om meer kennis rond multiculturaliteit en differentiatie in de lerarenopleiding in te bouwen. Op dat vlak hebben de opleidingen de voorbije jaren toch al heel wat inspanningen geleverd. Omgaan met diversiteit komt op meerdere plaatsen terug in de basiscompetenties die zijn uitgeschreven. Sinds het decreet op de lerarenopleiding van 2007 zijn er diverse projecten geweest rond omgaan met diversiteit in de schoolklas.

Mijnheer Van Grieken, het interesseerde mij ook wie er precies was geïnterviewd. Het zijn leerkrachten die de masterproef hebben bereikt en wier leeftijd zich situeert tussen 31 en 60 jaar. Het zijn mensen die al meer dan tien jaar in het onderwijs stonden. De resultaten van de projecten van de laatste jaren zullen we natuurlijk pas zien in de komende jaren, maar dat neemt niet weg dat uw problematiek correct is. Daarom is het belangrijk te kijken wie die mensen zijn en wat hun profiel is. Er zijn al zaken veranderd in de lerarenopleiding waarmee hier nog geen rekening kan zijn gehouden.

De masterproef citeert ook literatuur die ervoor pleit dat er een grotere diversiteit komt binnen het lerarenkorps zelf en dat er gewerkt wordt aan een meer diverse instroom in de opleiding en het beroep. Ik ben in Antwerpen al op bezoek geweest bij de bacheloropleidingen. Je merkt dat de instroom zeer eenkleurig en eengeslachtelijk – vrouwelijk – is.

Leraren die zelf een andere achtergrond hebben, kunnen wel brugfiguren zijn om inzicht te geven in bepaalde problematieken dergelijke. Dat is handig. Dat zeggen de scholen zelf mij ook. De problematiek is zeer divers.

Ik denk dat mijn voorstel om een sociale stage in te bouwen in iedere lerarenopleiding kan bijdragen tot een grote vertrouwdheid. Ik heb nu eens de kans om te duiden vanwaar dat komt en wat ik er precies mee bedoel.

De idee om binnen – dus niet buiten – de lerarenopleiding de studenten een sociale stage uitgedrukt in een beperkt aantal uren of studiepunten te laten doen, is tot stand gekomen vanuit de basis, vanuit de lerarenopleiders zelf. Het is niet zo dat ik op een blauwe maandag ben wakker geworden en dacht: ik wil eens in de gazet staan, ik ga eens iets doen. Ik heb totaal geen gebrek aan kansen om in de gazet te staan.

Het zijn de opleiders zelf – of toch een aantal instellingen – die met dat voorstel zijn gekomen. Zij wilden aansluiten bij wat al in veel hogescholen gebeurt. Zij sluiten ook aan bij heel concrete voorbeelden die nu al in menige opleiding bestaan. Ik geef ze even mee: studenten organiseren samen een taalbad voor allochtone kleuters, worden ingeschakeld bij huiswerkbegeleiding en organiseren leeractiviteiten binnen het buurthuis. De bedoeling van die initiatieven is dat kwetsbare jongeren meer kansen krijgen dankzij de extra steun die ze krijgen van leraren in spe. Ik vind het al fond fantastisch dat dat gebeurt.

Studenten worden op die manier ook beter voorbereid op de uitdagingen van hun toekomstige job. Dat is zeker in grote steden nodig. De studenten zijn van thuis uit vaak weinig vertrouwd met de heel specifieke context waarin jongeren naar school komen.

Zo'n stage is ook niet nieuw. In een aantal lerarenopleidingen zijn er al dergelijke initiatieven, doorgaans op vrijwillige basis. De hogescholen reageren zeer positief. Ze zijn er zelf mee naar mij gekomen. Collega's, het zal jullie wel interesseren dat de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) momenteel de bestaande initiatieven inventariseert en bekijkt hoe we samen kunnen komen tot een pact tussen de opleiders, om in alle opleidingen een sociale stage te integreren.

Van de praktijkcomponent in de bacheloropleidingen onderwijs staat nu enkel vast dat die minimaal 45 studiepunten moet bedragen. Dat is ruimer dan het aantal uren stage voor de klas. Het gaat om alle onderwijsactiviteiten die gericht zijn op de praktijk van het leraar-zijn. Voor de klas staan, is daar een onderdeel van, maar de job van leerkracht behelst nog heel wat andere taken waarvoor men ook praktijkervaring moet opdoen. Een van de knelpunten tijdens een van de laatste visitaties van de lerarenopleiding was dat men tijdens een opleiding moet leren om goede contacten uit te bouwen met de ouders. Men kan discussiëren over die uren, maar zo'n sociale stage geeft de kans om competenties op te bouwen die nodig zijn om het beroep uit te oefenen.

De sociale stage valt dus onder de definitie van de praktijkcomponent, ook al speelt die zich niet af voor de klas. Ze mag echter geen impact hebben op de stage die nu al wordt gelopen in de scholen. Er is echter in alle hogescholen ruimte voor dat deeltje praktijk. Die sociale stage heeft ook niet tot doel het aantal uren stage voor de klas te verminderen. Ik verwacht eerder dat de opleidingen ze integreren in het geheel van de praktijkervaring die studenten nodig hebben om een aantal competenties uit te oefenen. Het gaat hier om een evenwichtsoefening die belangrijk is bij de verdere besprekingen hierover. De klaservaring mag daar onder geen beding onder lijden. Studenten verwerven in zo'n sociale stage net vaardigheden waar ze op dit ogenblik iets te weinig kansen toe krijgen. Ik verwijs naar een van de vorige vragen en naar de noodzakelijke ervaring met een diverse leerlingenpopulatie.

Er zijn een of twee opleidingen die ook een taalbad met kleuters opnemen. Het gaat om een driepuntenvak. Ik vind het schitterend dat dat gebeurt omdat men op een heel intense manier leert omgaan met kinderen die anderstalig zijn. Dat is een competentie die men daardoor verwerft en die het in de klas wat gemakkelijker kan maken.

Mevrouw Celis, het voorstel was initieel bedoeld voor de geïntegreerde lerarenopleidingen van de hogescholen, waar de praktijkcomponent dus minstens 45 studiepunten bedraagt. Ik kreeg meteen positieve reacties uit specifieke lerarenopleidingen. Daar bestaan ook initiatieven waarmee wij nu overspoeld worden, maar ik kan dat alleen maar toejuichen.

Een verplicht aantal uren voor die opleidingen is iets minder haalbaar, mevrouw Helsen, maar ik wil het wel bekijken. Ze tellen vaak maar 60 studiepunten,

terwijl de geïntegreerde lerarenopleidingen bachelors 180 studiepunten zijn. We hebben wat meer ruimte bij de geïntegreerde lerarenopleidingen. We kunnen dat ook bij andere opleidingen breder gaan bekijken.

Mijn voorstel was om een pact te sluiten tussen de hogescholen. Daarbij komt dat sociale luik ook tot uiting. Een van de knelpunten is hoe men daarmee omgaat. Men moet ervoor zorgen dat er iets zichtbaar wordt aangeboden. Het is dan goed als men daar dan een pact over kan sluiten. Ik heb volgende woensdag een afspraak met de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR) om over dat punt de stand van zaken te bekijken.

Mijnheer Van Grieken, op 2 april hebben we hier al een uitgebreide discussie over de lerarenopleiding gehad. Ik heb toen gezegd dat er vier grote werkpunten zijn en ik heb dat gisteren tijdens de plenaire vergadering ook herhaald naar aanleiding van de vraag van mevrouw Gennez. Die vier punten zijn: de instroom, het curriculum, het landschap en de aansluiting bij het beroep. Voor elk van deze punten moet er aandacht zijn voor een betere voorbereiding op meer diversiteit in de klas. De sociale stage past vooral in het luik curriculum, maar een goede aanvangsbegeleiding van startende leraren is minstens even noodzakelijk. Dat moeten we bekijken binnen het loopbaanpact.

Ik houd niet van het woord 'burgerdienst'. Ik weet niet wie dat woord heeft uitgevonden, het stond in de krant maar ik had het zelf nog nooit gebruikt. Ik vind 'maatschappelijke stage' veel beter.

Mijnheer Van Grieken, uw vraag was eigenlijk heel breed. Wat de vier uitdagingen betreft waar we voor staan, is het de bedoeling dat de lerarenopleiding wordt versterkt om leerkrachten die straks uitstromen uit de opleiding, sterker en weerbaarder te maken in een multiculturele context.

De voorzitter: De heer Van Grieken heeft het woord.

De heer Tom Van Grieken (Vlaams Belang): Minister, ik dank u omdat u het belang van dat onderzoek nog eens benadrukt. Het gaat om diepte-interviews, en daarmee komt men iets meer te weten dan wanneer men op eigen initiatief via een vragenlijst meedeelt waarom men er de brui aan geeft. Daarbij komt die problematiek van de multiculturele samenleving toch naar boven.

Ik was wel een beetje teleurgesteld toen u zei dat u afwacht wat daarvan zal komen. Het gaat om oudere leerkrachten die afhaken. Ik interpreteer dat als mensen met ervaring die weten wat onderwijzen is. U zegt dat de opleiding is aangepast en dat u de resultaten afwacht.

U wijst op diverse, multiculturele klassen waar er problemen zijn en zegt dat niet alles daarop te steken valt. Uiteraard speelt de sociaal-economische context een rol. U zegt dat het echte probleem is dat de instroom van leerkrachten te homogeen is, te blank en te vrouwelijk. Waar de echte conflicten zijn, waar er een botsing is van culturen en geloof, is er geen probleem. Dat blijkt een verrijking. Sorry, minister, ik geloof echt, net zoals u, in onze leerkrachten, maar ik denk niet dat ze alle problematieken moeten oplossen in de klassen. Ik vind dat ouders ook een verantwoordelijkheid hebben en dat niet alle leerkrachten alle problemen en alle achterstanden moeten wegwerken. Ouders hebben zelf ook een verantwoordelijkheid.

Ik wil nog een andere studie aanhalen, ook een masterproef aan de universiteit van Maastricht. Ik citeer: "Ondanks deze onderzoeksresultaten kan men uiteraard nog steeds een voorstander zijn van de vergroting van etnische en sociaal-culturele diversiteit op scholen." Er is vaak een verschil in politieke mening of dit dan een meerwaarde is of niet. "Alleen kunnen betere

onderwijsprestaties niet meer als argument worden gebruikt om deze opinie kracht bij te zetten." Dit betekent in de praktijk dat de multiculturele verrijking geen verrijking is, laat staan een meerwaarde voor onze onderwijsstandaard.

Ik vind dat u er als minister over moet waken dat ons onderwijsniveau op peil blijft. Een leerkracht moet zich bekommeren om kennisoverdracht en het aanleren van vaardigheden en moet zijn tijd niet verdoen met het overbruggen van culturele, taalkundige of religieuze verschillen. Er is een taak weggelegd voor de ouders, want zij mogen hun verantwoordelijkheid niet afschuiven op de leerkrachten. U zou als minister een krachtig antwoord kunnen geven en zeggen dat dit buiten het takenpakket valt van een leerkracht. Die mensen zijn heel gemotiveerd en moeten zich focussen op de essentiële zaken van de job als leerkracht.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik heb daarin een aantal duidelijke zaken gehoord. Het is aangenaam om te horen dat er in de praktijkcomponent ruimte is om het breder te zien dan de specifieke klaservaring en het lesgeven voor de klas zoals we dat het beste kennen. Voor die twintig uur is er in de praktijkcomponent ruimte opgenomen.

Beginnende leerkrachten hebben standaardvragen over het omgaan met diversiteit die zich Vlaanderenbreed aandient. Dat was een ander verhaal dertig of veertig jaar geleden. Ik deel de opmerking van mevrouw Brussee dat het een fenomeen is dat Vlaanderenbreed is. Ik heb het geluk gehad om een aantal jaren als mentor ingezet te worden in mijn school. Ik heb de evolutie gezien om bepaalde instrumenten aan te reiken om om te gaan met diversiteit en bepaalde doelgroepen, los van de kenniscomponent. Kennis moet thuis verder worden verwerkt. Opdrachten moeten worden gemaakt. Het is niet altijd evident dat dit alleen kan worden uitgewerkt.

Minister, u moet het zich niet aantrekken wie het woord 'burgerdienst' heeft verzonnen. Burgerdienst is iets wat stokoud is en dat destijds werd gebruikt naast de militaire dienstplicht. Diegenen die hun legerdiensten niet wisten te doen, konden burgerdienst uitvoeren. Waarschijnlijk is het een journalist geweest die aan dat begrip heeft gedacht en het bovenaan het artikel heeft gezet. Lig daar niet van wakker. Ik begrijp dat nog helemaal.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen (CD&V): Minister, u zegt dat omgaan met diversiteit al meer is opgenomen in het curriculum van de lerarenopleiding. Ik stel vast dat we daarin nog een hele weg af te leggen hebben. Als ik zie wat er precies is opgenomen in het curriculum, dan hebben we nog heel wat stappen vooruit te zetten.

Mevrouw Brussee heeft heel wat belangrijke dingen gezegd om aan de slag te gaan in een grootstedelijke context. Ze zegt dat we de lat hoog genoeg moeten leggen en de verwachtingen hoog genoeg moeten stellen. Daar loopt het nog fout. In wat leerkrachten in spe vandaag leren, is nog te weinig opgenomen dat ze doelen voor leerlingen moeten vooropstellen, uitdagende doelen, en leerlingen individueel moeten opvolgen. Dat is van cruciaal belang om op een goede manier om te gaan met diversiteit. Dat zit er nog niet in ingebakken. In het buitenland hebben we goede voorbeelden hoe ze het doen en hoe ze het toepassen. De resultaten daarvan zijn gunstig.

Het onderdeel 'omgaan met diversiteit' in het curriculum van onze lerarenopleiding mag nog meer zijn dan wat er vandaag wordt aangeboden. In de

lerarenopleiding wordt men zich steeds meer bewust van het groot belang om in de toekomst op dat punt sterk te staan.

U zegt dat heel wat scholen vandaag al initiatieven nemen om niet enkel stage te lopen in de school, in de klas, maar ook om buiten de school in een aantal organisaties of projecten mee te draaien. Ik herinner mij zeer goed dat dit al bij de behandeling van het decreet over de hervorming van de lerarenopleiding in deze commissie aan bod is gekomen. Wij vonden toen ook dat het van belang was de studenten daartoe de kans te geven. Wij hebben toen het aantal studiepuntenstages opgetrokken omdat uit de evaluatie bleek dat de praktijkshock veel te groot was. We trokken het aantal studiepunten op, maar meteen werd in het veld het signaal gegeven dat er waarschijnlijk te weinig plaatsen zouden zijn om al die stagiairs op te vangen binnen de scholen zelf. Toen hebben wij al gezegd dat die studenten de kans moeten krijgen om ook buiten de school hun werkterrein te verkennen, want dat is toch ruimer dan de school zelf.

Ik stel mij vandaag bij alle mooie initiatieven en inspanningen die geleverd worden de vraag wat het effect ervan is bij de student. Ik stel mij echt die vraag omdat ik signalen krijg dat de effecten niet groot zijn. Ik vind het toch wel de moeite om daar zicht op te krijgen. Ik heb daarnet eenzelfde vraag gesteld bij andere initiatieven die worden genomen, om de spijbelproblematiek op te vangen en allerlei andere dingen te doen. Wij zetten in onze samenleving heel veel middelen en mankracht in, maar het is het moment om echt te bekijken wat wel en wat geen effect heeft.

Ook mijn laatste punt houdt verband met de stage. Als wij echt voor ogen hebben dat studenten via die maatschappelijke stage een grotere maatschappelijke betrokkenheid moeten hebben – als ik goed geluisterd heb, gaat het over het aanleren van een juiste basishouding bij studenten in de lerarenopleiding –, moeten zij leren hoe zij moeten spreken met ouders uit verschillende culturen, hoe zij een empathisch inlevingsvermogen hebben. Dat zijn allemaal elementen van een juiste basishouding. Als het de doelstelling is om dat aan te leren, is het interessant om te bekijken hoeveel uren er nodig zijn in opleidingen die dat vandaag al doen. Ik noem bijvoorbeeld de opleiding tot maatschappelijk werk, waar men studenten ook een juiste basishouding aanleert om met verschillende partners in dialoog te gaan, om contacten te leggen, om met ouders uit verschillende culturen te spreken. Als wij daar gaan kijken hoeveel uren daarvoor nodig zijn, zal meteen duidelijk zijn of wij buiten de uren in het curriculum nog in uren moeten voorzien om ertoe te komen dat die basishouding ook effectief wordt aangeleerd. Anders zouden het wel eens twintig uren kunnen zijn zonder effect. Daarom zeg ik, als die basishouding de doelstelling is – en ik vind het van cruciaal belang dat er een juiste basishouding is en dat leerkrachten geen angst moeten hebben om met ouders in dialoog te gaan en dat ze geen angst moeten hebben om op huisbezoek te gaan en om allerlei zaken op te pikken die eigenlijk heel vanzelfsprekend zijn wanneer zij daarin een juiste houding hebben leren aannemen –, dan is het van cruciaal belang hoeveel tijd er nodig is om een basishouding aan te leren. Dat kan ons interessante informatie opleveren om het verder uit te werken.

De voorzitter: Mevrouw Brusseeel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseeel (Open Vld): Minister, ik ben zeer tevreden met uw antwoord. We hebben nu een duidelijk zicht op wat we niet met die burgerdienst maar met die twintig uren stage kunnen doen. Ik wou nog wel een legerdienst doen, maar ze hadden al kolonels genoeg. *(Gelach)*

Bij deze is het hoofdstuk over de burgerdienst en de legerdienst afgesloten. Daar ga ik niet op terugkomen. *(Opmerkingen. Gelach)*

Het is goed dat we daarover meer informatie hebben gekregen. Het is een belangrijke piste om verder uit te werken. Ik deel volledig de bezorgdheid van mevrouw Helsen: het moet effectief zijn. Als je die vaardigheden wilt meegeven in een opleiding, dan moeten de studenten ook doordrongen zijn van de idee dat ze het verschil kunnen en zullen maken op het terrein. Je leest vaak getuigenissen van mensen die een hele weg hebben afgelegd vanuit hun gezinssituatie naar hun plaats in de samenleving. Zij vertellen toch vaak over de rol van een leerkracht. Dat moeten wij duidelijk kunnen meegeven aan de leraren in opleiding.

Mijnheer Van Grieken, ik begrijp eerlijk gezegd niet zo goed wat het doel is van wat u zegt. U zegt dat de multiculturele context en de multiculturele school geen goede zaak zijn. Ja. En dan? De multiculturele context is een realiteit. U kunt nog veel onderzoeken daarover opzoeken en masterproeven citeren die stof liggen te vergaren, maar het is een realiteit en het is voor ons een uitdaging om er het allerbeste van te maken de komende jaren, om elk kind kansen te bieden. Dat telt voor mijn fractie en voor de meeste fracties hier aanwezig.

De heer Koen Daniëls (N-VA): De instroom in de lerarenopleiding is wit en vrouwelijk. Wat we ook doen aan die instroom, we mogen – en ik denk ook niet dat iemand ervoor pleit – de lat en de verwachtingen ten aanzien van leerkrachten niet aanpassen. Er heeft niemand voor gepleit, en hierbij is nog eens bevestigd dat dat zeker niet het geval kan zijn.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik heb misschien een aantal zaken niet goed begrepen, maar ik was verrast dat mevrouw Helsen zei dat wat ze nu doen, niets opbrengt. Mijn kabinetschef was algemeen directeur van de hogeschool in Antwerpen. Hij is een van de grote pleitbezorgers om kandidaat-leerkrachten het pakket zoals taalbad te geven.

U weet dat alle kleuteropleidingen samen een armoedeherkenningspakket hebben ontwikkeld. Misschien moeten we nagaan bij de opleiding Maatschappelijk Werk hoeveel uren er nodig zijn om een basisopleiding te geven. Ik wil er zeker geen maatschappelijk werkers van maken; het blijven leerkrachten die kennis moeten overdragen. Ik ga ook geen tien grote onderzoeken doen om een pact te kunnen sluiten. De VLHORA is alles wat gebeurt, aan het olijst. We kunnen dus rustig nagaan wie wat doet en wat er efficiënt is. Ik vind het wel een zeer sterk signaal als we zouden erkennen dat naast het lesgeven in de klas, leerkrachten ook weerbaar moeten worden gemaakt om met andere zaken om te gaan. Dat was de essentie.

We moeten dus een aantal zaken aan de opleiding hervormen en versterken, maar de kerntaak is evident, en dat is lesgeven. Lesgeven, kennis doorgeven en jongeren weerbaar maken, doe je met jongeren die in de klas aanwezig zijn. Als een aantal jongeren thuis in een anderstalige context leven of ouders hebben met heel veel problemen, dan moet je daar als leerkracht mee omgaan. Het is een contactberoep. Kinderen komen met een volle rugzak naar school, en je moet leerkrachten weerbaar maken om daar gepast mee om te gaan.

Dit was een korte aanvulling op de goede discussie die we hier hebben gevoerd. Wordt vervolgd.

De voorzitter: De heer Van Grieken heeft het woord.

De heer Tom Van Grieken (Vlaams Belang): Minister, u hebt gezegd dat we van leerkrachten geen maatschappelijke werkers willen maken, maar dat ze wel weerbaar en kritisch moeten zijn. Mevrouw Brussee, de multiculturele samenleving is inderdaad een feit, maar straks ben ik hier de enige progressieveling die de dingen

niet zomaar aanvaardt. Ik wil het antwoord van de minister koppelen aan de opmerkingen van mevrouw Brusseel dat men kritische leerlingen in hun context moet kennen enzovoort. Uitgerekend in Brussel stond er deze week een berichtje in de krant over een leerkracht die een vraag stelde over waarom men een geloof aanhangt waar het analfabetisme zo hoog is, waar de prestaties zoveel lager zijn. Die leerling is gaan klagen bij zijn moeder, die gaan klagen is bij de directie. De leerkracht die die vaardigheden wil aanbrengen – kritisch met elkaar omgaan, in dialoog gaan, kritische vragen stellen –, is op staande voet ontslagen terwijl hij alleen maar positieve beoordelingen had gekregen. Dat is mijn grote bezorgdheid.

Ik weet dat het een contactberoep is. Ik wil nogmaals benadrukken dat het een gedeelde verantwoordelijkheid is, en ik ben soms bang dat de slinger de verkeerde kant uitgaat en dat alles op de schouders van de leerkrachten terecht komt.

Ik ga u een voorbeeld geven uit mijn eigen leven. Ik ben nog steeds barslecht in Frans. Ons moeder is in het zwart moeten gaan bijklussen voor mijn bijlessen Frans. Ze was een alleenstaande moeder, wat nu een zwakte zou zijn en die nu kansarm zou zijn. Er moet dus ook een engagement van ouders zijn, want alles op de schouders van leerkrachten leggen, vind ik te kort door de bocht. Ik hoor verhalen van vrienden-leerkrachten dat kinderen zonder boterhammen naar school gaan, dat ouders niet naar oudercontacten komen. Dat zijn zeer stereotiepe verhalen die telkens dezelfde situatie schetsen van mensen uit heel multiculturele klassen met vaak dezelfde etnische en religieuze afkomst, die hun verantwoordelijkheid niet opnemen.

Minister, ik onthoud dat we geen maatschappelijke werkers gaan creëren maar nog steeds mensen die bekommerd zijn om kennisoverdracht en die onze onderwijsstandaard op peil willen houden.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen (CD&V): Voorzitter, ik heb blijkbaar veel verwarring gezaaid. Ik heb niet gezegd dat we van leerkrachten maatschappelijk werkers moeten maken. Ik heb er enkel op gewezen dat als er een basishouding moet worden aangeleerd, we eens moeten nagaan hoeveel uren daarvoor nodig zijn. Basishoudingen worden onder andere in de lerarenopleiding aangeleerd. Iedereen die de lerarenopleiding heeft gevolgd, kent het didactisch model waarin studenten leren dat ze moeten beginnen met het opmaken van een beginsituatie en op basis daarvan de doelstellingen formuleren. Het is zeer gekend en in theorie is het zeer mooi. Maar als je vandaag aan de studenten vraagt in welke beginsituatie ze zich bevinden, dan horen ze het in Keulen donderen. Ondanks de vele stages en de opleidingen die ze hebben gekregen, passen ze het in de praktijk niet toe. Een basishouding is een vaardigheid, een praktische toepassing.

Als het gaat over het omgaan met diversiteit, hoop ik dat uw kabinetschef gelijk heeft, maar ik vrees ervoor. Net het opmaken van een beginsituatie is van cruciaal belang vooraleer iemand aan een stage begint. Als je de beginsituatie niet kent, dan kun je niet omgaan met diversiteit, want dan weet je niet hoe divers de groep is waarin je terecht komt. De stagiairs weten wel welk vak ze moeten geven, wat het leerplan is en in welk jaar ze terechtkomen, maar ze weten niet hoe divers de leerlingenpopulatie is van de verschillende klassen waaraan ze les zullen geven tijdens hun stage. Omgaan met diversiteit wil zeggen: goed kunnen inspelen op de diversiteit tussen leerlingen binnen eenzelfde klassituatie en binnen eenzelfde vak. Ik stel vast dat dit niet eenvoudig is, dat er nog een hele weg af te leggen is.

We hebben nog een hele periode voor ons om daarop in te zetten en zoiets vraagt tijd. Maar we mogen zeker niet stilstaan, we moeten verder stimuleren om ermee door te gaan.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Kathleen Helsen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het volwassenenonderwijs
– 2170 (2014-2015)**

Voorzitter: de heer Koen Daniëls

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen (CD&V): Voorzitter, minister, ik wil u deze vraag stellen naar aanleiding van een positief bericht, namelijk dat wij vanuit Vlaanderen deelnemen aan een Europees onderzoek hoe laaggeschoolden beter hun weg vinden naar het meest gepaste studieaanbod. Dat is heel positief, het kan zeker goede resultaten opleveren. Men wil modellen ontwikkelen voor de begeleiding van de leerloopbaan van laaggeschoolden. Het is de bedoeling om beleidsmatige informatie te vergaren om laaggeschoolde volwassenen optimaal te helpen bij het behalen van een diploma. Het is een onderzoek dat drie jaar duurt.

Wij praten in deze commissie al lang over de uitdaging van het volwassenenonderwijs. Al tien jaar zeggen we hier dat er in Vlaanderen onvoldoende sprake is van een cultuur van levenslang leren. En als die er is, is die er vooral bij degenen die al langer hebben geleerd. Wij slagen er in Vlaanderen niet in om de volwassenen die een kortere opleiding genoten hebben of die geen diploma behaald hebben in het secundair onderwijs, te doen participeren aan het levenslang leren. We hebben daarvoor reeds doelstellingen vooropgesteld, maar we slagen er niet in om stappen vooruit te zetten.

Het is een van de zaken waarop wij met ons onderwijs minder goed scoren. Ik meen dat we mogen zeggen dat we een heel goed onderwijs hebben. Wat betreft de resultaten zitten we telkens aan de top binnen de OESO, maar als we kijken naar het volwassenenonderwijs, doen we het minder goed in vergelijking met andere landen, maar ook in vergelijking met onze inspanningen binnen andere onderwijsniveaus.

Daarom is het belangrijk om te kijken hoe we wel stappen vooruit kunnen zetten. Toen ik las dat we participeren aan een onderzoek dat drie jaar duurt om zicht te krijgen op hoe we laaggeschoolde volwassenen kunnen stimuleren om toch te participeren aan levenslang leren, dacht ik dat het toch niet de bedoeling kan zijn dat wij wachten op de resultaten van dat onderzoek voor we bekijken hoe we binnen het volwassenenonderwijs al stappen kunnen zetten om die laaggeschoolde volwassenen beter te bereiken dan vandaag.

Ik vond het daarom zinvol om deze vraag te stellen. Als we geen materiaal zouden hebben om een beleid op uit te bouwen, dan zouden we inderdaad niet anders kunnen dan wachten op de resultaten van het onderzoek. Maar de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) heeft nog niet zo lang geleden een heel interessante verkenning gedaan. Ik heb dat boek al een hele tijd bij me. Ik heb het ook doorgenomen. Ik vind dat er heel interessant materiaal in staat, zeker voldoende om al stappen te zetten en te bekijken hoe we dat kunnen doen. Het is voor mij meteen duidelijk dat dit de bevoegdheid van Onderwijs overstijgt. Het is een uitdaging om buiten Onderwijs een aantal stappen vooruit te zetten. Voor het formele leren in Vlaanderen zijn de cijfers wel gunstig. Het is vooral met het informele leren dat we mogelijkheden hebben om stappen vooruit te zetten. Ik meen dus dat we heel interessant materiaal kunnen terugvinden in de verkenning van de Vlor om te bekijken hoe we los van de studie, het beleid inzake volwassenenonderwijs kunnen verbeteren.

Minister, vandaar mijn vraag of u los van deze studie een aantal initiatieven wilt nemen op het vlak van volwassenenonderwijs en of u al een zicht hebt op de manier hoe u dat zult aanpakken. Wat mogen we van u verwachten?

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis (N-VA): Voorzitter, minister, ik zou heel graag aansluiten bij de terechte vraag van mevrouw Helsen. De deelname van volwassenen aan levenslang leren, is een van de belangrijkste uitdagingen voor onze samenleving en uiteraard ook voor het volwassenenonderwijs.

Er wordt hier naar een studie verwezen, maar uit de jongste cijfers van de AES-studie (Adult Education Survey) bleek nog dat Vlaanderen in het midden van de Europese rangschikking zit wat de globale participatie aan levenslang leren betreft.

Dat is natuurlijk in het midden. Dat wil wel zeggen dat er nog heel wat werk is om die Europese doelstellingen daarin te halen. In een groeiende kennismaatschappij is het van groot belang om in te zetten op efficiënt en kwalitatief volwassenenonderwijs. Ons volwassenenonderwijs heeft een grote uitdaging op het vlak van organisatie en financiering. U hebt dat in uw beleidsnota aangegeven. Ik heb een aanvullende vraag.

In uw beleidsnota zegt u dat u wilt streven naar slagkrachtige instellingen in het volwassenenonderwijs. Kunt u daar nog wat toelichting of een stand van zaken bij geven?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Helsen, ik zal u om te beginnen geruststellen. De participatie aan het GOAL-project (Guidance and Orientation for Adult Learners) staat helemaal niet remmend op andere initiatieven. Ik was zelf heel trots dat we eraan meedoen.

In de Europese participatiestatistieken worden de verschillende vormen samen genomen. Vlaanderen bevindt zich – collega Celis heeft dat bevestigd – in het midden van de Europese rangschikking. Wordt het formele leren afgezonderd en internationaal vergeleken, dan behoort Vlaanderen tot de top in Europa, samen met de Scandinavische landen en het Verenigd Koninkrijk.

U kent de cijfers. Op vijf jaar tijd is het aantal cursisten meer dan verdubbeld. De Centra voor Volwassenenonderwijs (CVO) en de Centra voor Basiseducatie (CBE) hebben zeer grote opdrachten. Wat het GOAL-project betreft, is het departement de initiatiefnemer. Het is een internationaal project. Via praktijkgericht onderzoek willen we beleidsinformatie verzamelen over de manier waarop laaggeschoolden optimaal begeleid kunnen worden.

Ik vind het verbazingwekkend en zeer pijnlijk om te zien. De participatie aan het volwassenenonderwijs is zeer hoog, maar de meest kwetsbare groep – ook op de arbeidsmarkt – maakt de sprong niet. Ik heb het persbericht van enkele weken geleden opgezocht. Het project duurt drie jaar. Bij ons zijn twee organisaties geselecteerd om aan dat Europees project deel te nemen. Dat is de Leerwinkel in West-Vlaanderen en de Stap (studieadviespunt) in Gent omdat zij specifiek werken rond de participatie van laaggeschoolden aan het volwassenenonderwijs. Dat staat een beetje los van de hervormingen en de wijzigingen die we willen doorvoeren. Toch zal dat ons inzicht geven, want ondanks de spectaculaire groei boeken we geen spectaculair betere resultaten. Daarmee wil ik u geruststellen, het is geen alibi om drie jaar lang niets te doen. Ik zal dat proberen te bewijzen.

U verwees naar de Vlor. In 2013 publiceerde de Vlor inderdaad de resultaten van een strategische verkenning door een expertengroep. Deze verkenningsoefening was de aanleiding voor een studiedag op 6 februari 2015, waar tal van belanghebbenden zich samen gebogen hebben over de bouwstenen van het toekomstig volwassenenonderwijs. Ik heb de opdracht gegeven aan de Vlor om een adviesnota op te maken over de toekomst van het volwassenenonderwijs voortbouwend op de besprekingen van 6 februari. Ik verwacht deze nota eind juni.

De voorbije weken en maanden heeft mijn kabinet al informele bilaterale gesprekken gevoerd met de verschillende stakeholders en sociale partners. Maar we zien ook – en dat vind ik schitterend – dat het onderwijsveld zelf zich spontaan organiseert om bij te dragen aan dit debat.

Een aantal weken geleden nog organiseerde een groep van West-Vlaamse directeurs van CVO's en CBE's op eigen initiatief een denkdag over een mogelijke toekomst van het volwassenenonderwijs, waaraan mijn kabinet en administratie deelnamen. Een aantal centra fuseren nu om een gebiedsdekkend aanbod te krijgen. Ik heb dat in Limburg en West-Vlaanderen meegemaakt. Ik vind dat zeer positieve evoluties.

Er ligt nu dus voldoende materiaal op de tafel om mee aan de slag te gaan. Ik wil wachten op het advies van de Vlor. Ik plan om in het najaar een conceptnota over de toekomst van het volwassenenonderwijs te schrijven. We kunnen daar dan ruim over debatteren.

Eén zaak nog, een paar lijnen die voor mij al van belang zijn. Ik vind het zeer goed dat de centra de handen in elkaar slaan. Het fijnmazige aanbod van de CVO's wil ik zeker als kracht behouden. Bovendien ziet de sector een aantal uitdagingen op zich af komen die mee de toekomst zullen bepalen. Wat zal de rol zijn van de CVO's bij de uitbouw van de hbo5-samenwerkingsverbanden? We zijn intens bezig met de uitrol van hbo5 om jongeren en volwassenen aan te spreken om via deze relatief korte en zeer beroepsgerichte opleidingen hun kansen te vergroten op de arbeidsmarkt, of misschien ook door te stromen naar verder hoger onderwijs. We moeten omgaan met die gevoelige positionering van hbo5. Er zijn samenwerkingsverbanden met de hogescholen, maar de vraag is wat de toekomst zal zijn en wat de rol van de CVO's zal zijn.

U vroeg hoe de sector van het volwassenenonderwijs meegenomen kan worden in de oefening rond bestuurlijke schaalvergroting, en hoe het NT2-aanbod in de toekomst georganiseerd zal worden. Dat zijn allemaal puzzelstukken die in de komende maanden een beetje hun beslag zullen vinden.

Ik hoop dat ik uw zorgen een beetje heb kunnen wegnemen. We gaan geen drie jaar stilzitten. Dit onderzoek is nu eenmaal nodig om vooruit te komen. Ik vind het zeer relevant dat Vlaanderen daaraan deelneemt, samen met vijf andere regio's.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen (CD&V): Minister, ik zat echt met die vraag.

Het klopt dat het ons relevante informatie zal opleveren. Ik ben ervan overtuigd dat in de verkenning door de Vlor reeds een aantal interessante punten gevonden zijn met betrekking tot de doelgroep van laaggeschoolden. Hoe kunnen we hen beter bereiken? Met de aanpak die u vooropstelt, wilt u vooral binnen onderwijs zoeken wat we daaraan kunnen doen. Hoe kunnen de instellingen een beter aanbod realiseren? Hoe kunnen ze samenwerken? Wat is de plaats van het volwassenenonderwijs ten aanzien van hbo5 en eventueel in samenwerking met hoger onderwijs?

Uit de verkenning is tevens duidelijk gebleken dat een aanpak binnen het onderwijs niet zal volstaan als we met betrekking tot de laaggeschoolde volwassenen echt stappen vooruit willen zetten. Dat is natuurlijk niet vanzelfsprekend. Dat is zeer moeilijk. Het is echter cruciaal. We zullen in de toekomst vanuit het onderwijs verbanden met de culturele sector moeten leggen. In die sector is immers een zeer sterke vorm van informeel leren aanwezig. Op dat vlak scoren we net minder goed. We kunnen het informeel leren in samenwerking met die sector versterken. Bepaalde organisaties in die sector bereiken de lagergeschoolden gemakkelijk.

Een samenwerking met de beleidsdomeinen Welzijn en Werk zal ook van cruciaal belang zijn. Om de doelgroep te bereiken, moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan. Op dat vlak zullen een aantal initiatieven moeten worden genomen. Dat zal heel belangrijk zijn.

In de verkenning vind ik al een aantal suggesties terug. Ik vind het een goede zaak dat we hiermee aan de slag gaan. We kunnen afwachten wat de output van het onderzoek binnen drie jaar zal zijn. Op dat ogenblik kunnen we nagaan of we nog andere initiatieven moeten nemen om met betrekking tot het volwassenenonderwijs eindelijk een stap vooruit te zetten. Tot nu toe zijn we daar niet in geslaagd.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Zoals mevrouw Helsen al meermaals heeft verklaard, zit iedereen te wachten om snel stappen vooruit te kunnen zetten. Men moet echter eerst kunnen gaan voor men kan lopen. Volgens mij hebt u het goed aangepakt. U hebt de Vlor om advies gevraagd. Als dat advies eind juni 2015 wordt afgeleverd, kunnen we aan een vernieuwing van het volwassenenonderwijs werken. Het lijkt me zeer verstandig dat advies af te wachten. Ik neem aan dat we hier, in deze commissie, verder van gedachten zullen kunnen wisselen zodra de teksten beschikbaar zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de gelijkwaardigheid van het niveau van een diploma hoger onderwijs in de Benelux en het afsluiten van het Damesakkoord – 2271 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Voorzitter, ik wil het zogenaamde Damesakkoord hier even onder de aandacht brengen. Ik heb hier al eerder vragen om uitleg over gesteld.

Minister, op 18 mei 2015 hebt u, samen met uw vier collega's bevoegd voor het hoger onderwijs in de Benelux, een besluit ondertekend waardoor het niveau van de bachelor- en masterdiploma's in het hoger onderwijs automatisch in Vlaanderen, Nederland, Luxemburg en België in zijn totaliteit en in alle gemeenschappen wordt erkend. Ten gevolge van dit besluit zal elke inwoner van de Benelux de juridische zekerheid hebben dat het niveau van zijn officieel erkend bachelor- of masterdiploma automatisch in de andere landen en gemeenschappen wordt erkend.

De ingewikkelde, tijdrovende en dure erkenningsprocedures worden afgeschaft. Een erkenningsprocedure kan in sommige gevallen tot vier maanden duren. De

kostprijs kan, in de vorm van een retributie aan het National Academic Recognition Information Centre (NARIC), tot 200 euro per persoon oplopen. Dat is niet onbelangrijk. De inhoud van de diploma's en de beroepskwalificaties kunnen in de andere landen wel nog worden getoetst.

Ik wil hier duidelijk stellen dat de N-VA tevreden is over deze samenwerking. We hopen dat dit vlot naar andere lidstaten van de EU kan worden uitgebreid. Op die manier hopen we het uiteindelijke doel, een hogere onderwijsruimte in Europa, effectief tot stand te brengen. We zijn hierbij echter kritisch ten aanzien van de kwaliteit en het niveau.

Minister, op 23 april 2015 heb ik in deze commissie een vraag om uitleg over het Damesakkoord gesteld. Ik citeer uw antwoord: "Het is onze ambitie dat het akkoord in de eerste plaats een invulling geeft aan het engagement van het Vlaams regeerakkoord met betrekking tot het Nederlandstalig onderwijs in het buitenland, zodat door dit akkoord een kwaliteitsvol aanbod van Nederlandstalig onderwijs in het buitenland wordt gegarandeerd."

U hebt toen ook vermeld dat de Vlaamse kinderen in het buitenland gelijke toegang tot het Nederlands Onderwijs in het Buitenland (NOB) moeten hebben en dat het akkoord binnen enkele weken zou zijn uitgeklaard. Vorige week is het 35-jarig bestaan van het NOB in Den Haag gevierd. Er heerste daar nog steeds veel vrees over de voortzetting van het NOB.

Mijn belangstelling voor het NOB is niet ingegeven door de hoop op deze manier heel de wereld Nederlandstalig te maken. Op zich is dit een mooie gedachte, maar ik wil ervoor zorgen dat de Vlaamse expats nog steeds een beroep op het NOB kunnen doen. Ik vind dit immers cruciaal.

Als Vlaamse werknemers de kans krijgen in het buitenland te werken, vragen ze zich steeds af wat er met hun kinderen zal gebeuren. Dit is een van hun belangrijkste overwegingen. Zullen de kinderen na de terugkeer van de buitenlandse missie weer in het Vlaams onderwijs kunnen aansluiten? Als we die overweging afremmen omdat er niet voldoende NOB is, betekent dit de facto dat minder Vlamingen op buitenlandse hoofdzetels en in beslissingscentra zullen werken. Dat heeft, of we dat nu willen of niet, een impact op de Vlaamse economie.

Minister, aangezien jullie handtekeningen hebben uitgewisseld, ga ik ervan uit dat u uw collega's ondertussen hebt gezien. Hebt u op 18 mei 2015 met de Nederlandse minister van Onderwijs Bussemaker over het zogenaamde Damesakkoord gesproken?

Wat is het resultaat? Is er een resultaat? Zo neen, wanneer hebt u de volgende bijeenkomst gepland? De besparingen die Nederland heeft doorgevoerd, blijven van kracht, dus de impact op het aanbod zal van kracht blijven. Plant u tijdens deze legislatuur nog overleg met andere buurlanden wat betreft de automatische erkenning van het niveau van diploma's hoger onderwijs? Nederland staat op de eerste plaats in de lijst van het aantal aanvragen voor niveaugelijkwaardigheid in het hoger onderwijs. Hoe zal het personeel dat nu ontlast wordt van deze taak, worden ingezet? Ik heb het dan concreet over het National Academic Recognition Information Centre (NARIC).

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer Daniëls, het is goed dat u mij met de regelmaat van de klok hierover vragen stelt. Er is de voorbije maanden overleg geweest. Ik kijk er echt naar uit om het Damesakkoord te ondertekenen, maar het kan natuurlijk maar ondertekend worden als ook uw zorgen mee opgelost zijn, veronderstel ik. Anders is het een mooie handtekening maar hebben we nog trubbels.

De besprekingen zijn nog niet gefinaliseerd. Ik geef u wel wat rode draden uit het ontwerp van akkoord mee: het erkennen en blijvend waarderen van de voorbije en bestaande samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland, zowel politiek als ambtelijk; het realiseren van een optimale informatie-uitwisseling en leren van elkaar op het vlak van onderwijs en vorming, in het bijzonder ook wat betreft studentenmobiliteit; het optimaliseren van de bestaande samenwerking, zowel op beleids- als op institutioneel niveau, alsook binnen internationale samenwerkingsverbanden; meer overleg op ministerieel niveau.

Het akkoord moet ook expliciete aandacht hebben voor de mobiliteitsstromen van studenten in het hoger onderwijs en de toegankelijkheid voor Vlaamse leerlingen van het Nederlandstalig onderwijs in het buitenland. Het blijft onze ambitie dat het akkoord in de eerste plaats een invulling geeft aan het engagement van het Vlaamse regeerakkoord met betrekking tot het Nederlandstalig onderwijs in het buitenland, zodat door dit akkoord een kwaliteitsvol aanbod van Nederlandstalig onderwijs in het buitenland wordt gegarandeerd. Daarbij is het cruciaal dat Nederland blijft instaan voor de structurele financiering van NOB en kwaliteitszorg, zowel op het vlak van gebouwen als van kwaliteit en ondersteuning van de lesgevers. Op die manier hebben onze Vlaamse kinderen in het buitenland dan ook een gelijke toegang tot het NOB-aanbod.

U weet, collega Daniëls, dat het Verdrag betreffende de Europese Unie voorziet in een vrij verkeer van personen. We hebben geen intenties om een instroombeperking naar Nederlanders in te stellen. Dat vraagt u ook niet. Wel zullen de mobiliteitsstromen strakker gemonitord worden en kan hierover met Nederland in overleg worden gegaan. Daar maken we ook nieuwe afspraken over.

Ik hoop het Damesakkoord te kunnen afronden en zal u dan ook de nodige toelichting geven. Zeker het punt over NOB is nog niet uitgezuiverd. Ik kan moeilijk tekenen zonder dat dat helemaal opgelost is.

Vanuit de Benelux wordt momenteel bekeken of uitbreiding van automatische erkenning naar andere buurlanden mogelijk is. Wat is voor mij interessant? Ik denk dat we dat stap voor stap moeten bekijken, bijvoorbeeld Nordrhein-Westfalen, of binnen de Grande Région rond Luxemburg of de Eurometropool met Franse regio's. Afspraken over de automatische erkenning van diploma's zouden uiteraard de grensoverschrijdende studie- en arbeidsmobiliteit kunnen faciliteren. Een dergelijke uitbreiding zal nog wel wat onderhandelingen vergen. Wat me wel verrast heeft toen we ondertekenden, is dat het bijvoorbeeld voor hbo5, de doctoraten, nog niet in orde is. We kunnen de bestaande erkenningen dus nog wat uitdiepen en ook de wederzijdse erkenning nog wat uitbreiden.

Ik denk dat we als Benelux een vrij sterke onderhandelingspositie hebben ten opzichte van potentieel nieuwe regio's. We hopen dat dat ook impact zal hebben binnen Europa.

De impact van de Benelux-beschikking voor Vlaanderen is beperkt omdat er binnen België al grondwettelijke niveaugelijkwaardigheid was tussen de gemeenschappen, en met Nederland heeft Vlaanderen al een akkoord gesloten betreffende de academische gelijkwaardigheid van Nederlandse diploma's van het hoger onderwijs. Daardoor wordt al vrij lang aan de Nederlandse graden van bachelor, master en doctor automatisch niveaugelijkwaardigheid verleend zonder dat er een erkenningsonderzoek uitgevoerd wordt. De uitbreiding in wat we nu ondertekend hebben, betref Luxemburg.

Aangezien we echter nauwelijks erkenningsaanvragen krijgen voor Luxemburgse diploma's, heeft het Benelux-akkoord een zeer geringe impact op het werkvolume en het personeelsbestand van NARIC-Vlaanderen. Zowel voor Nederland

als voor onze andere regio's en Luxemburg is de waarde groter dan voor ons. Dat komt omdat wij nu eenmaal voorlopers waren op dat vlak.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Minister, dank u wel. Ik ben blij dat u uw handtekening nog niet hebt gezet als het cruciale punt dat wij aanhalen, niet is gerealiseerd. Ik wil hierbij drie zaken aanhalen.

U bent politiek onderlegd genoeg, maar het woord 'toegankelijkheid' is één zaak, maar het gaat natuurlijk over aanbod. Ik wil niet over die woordjes vallen, maar als de Nederlanders zeggen dat het toegankelijk blijft voor Vlaanderen maar ze doen er geen geld bij, dan daalt het aanbod en blijft het toegankelijk. Maar als er geen aanbod is, ben je met die toegang natuurlijk niet veel. Het is overbodig om te zeggen, maar ik wil er toch op drukken dat we dat heel goed in de gaten moeten houden.

Zolang er geen akkoord is en Nederland blijft voortgaan met zijn besparingen, dan zijn de gevolgen er natuurlijk wel voor Vlaanderen, want ondertussen wordt het aanbod NOB afgebouwd, zijn de gevolgen er voor de Vlaamse expats en hebben we langs de kant van de Nederlandstalige instromende studenten geen verweer. Europa verbiedt immers terecht dat je het vrij verkeer van personen mag onderdrukken. Dat is ook onze vraag niet. Maar in het kader van de wederkerigheid is het zo dat zonder handtekening er in het NOB niets gebeurt, maar wij kunnen niets tegenover die Nederlandse studenten zetten. Begrijp me niet verkeerd, sommige mensen rekenen heel speciaal en zeggen: één Nederlander betekent alleen kosten en geen opbrengsten. Dat is uiteraard niet zo, integendeel. Ze eten en drinken hier ook, en wanneer er een aantal van hen hier blijven hangen en hier blijven om te werken, dan dragen ze ook bij aan het systeem. Ik wil het niet zwart-wit zien. Er is wel een vorm van wederkerigheid nodig. Ik hoop dat die snel kan worden bereikt.

Door het akkoord dat op Benelux-niveau gesloten is, wordt het niveau automatisch erkend. We lezen ook dat "de inhoud van de diploma's en de beroepskwalificaties nog getoetst kunnen worden in het andere land". Dat wil de facto zeggen dat je wel een niveaugelijkwaardigheid hebt, maar geen inhoudelijke gelijkwaardigheid. Ik verwijs dan naar de problemen die we hebben met mensen die naar open universiteiten gaan – iets anders waar we met Nederland een akkoord over hebben – en die daar rechten of psychologie doen, die dan wel een master in de rechten of de psychologie hebben, maar met dat diploma nog altijd niet aan de slag kunnen doordat er wel niveaugelijkwaardigheid, maar geen inhoudelijke gelijkwaardigheid is.

Dat is iets waar we nog verder op moeten inzetten, zeker wat betreft de open universiteit, zodat we die mensen niet in het systeem van afstandshogeronderwijs laten studeren – ik weet dat heel wat instellingen in Vlaanderen daar ook mee bezig zijn voor werkstudenten – en dan toch moeten vaststellen dat dat diploma niet echt is wat het moet zijn.

De voorzitter: De heer Durnez heeft het woord.

De heer Jan Durnez (CD&V): Minister, u vernoemde de Eurometropool aan Franse zijde. Ik wil aandacht vragen voor het geheel van dat Franse deel. Eurometropool is het zuidelijke deel. Aan noordelijke zijde zitten Duinkerke, Calais en Boulogne, waar ook de Université du Littoral Côte d'Opale (ULCO) zit. Ik zag vanmiddag de burgemeester van Saint-Omer, de heer Decoster. Hij meldde mij dat hij een Vlaming had aangeworven in zijn stadsbestuur. Die bewegingen zijn daar dus continu bezig. Mijn zorg is om dat ook als geheel te bekijken, en niet alleen de Eurometropool.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Wat die niveaugelijkwaardigheid betreft, mijnheer Daniëls, hebt u absoluut gelijk. Toen we dat gingen ondertekenen, hebben we daar nog vrij uitgebreid over gediscussieerd. Ik wil daar zeker initiatieven in nemen. Elke stap die we zetten, is een stap in de goede richting.

Mijnheer Durnez, het waren voorbeelden die ik aanhaalde. Ik zal dat ook met veel plezier bekijken.

Er zijn drie fronten waarop we kunnen werken: uitbreiden naar andere regio's, uitdiepen naar andere niveaus zoals doctoraten, en diplomagelijkwaardigheid – dus niet alleen niveaugelijkwaardigheid, maar ook inhoudelijk wederzijdse gelijkwaardigheid.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.